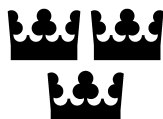

Rikets styrelse

1

Förslag till statsbudget för 2000

Rikets styrelse

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	7
2	Lagförslag	9
3	Inledning	13
3.1	Omfattning	13
4	Statschefen	15
4.1	Omfattning	15
	A1 Kungliga hov- och slottsstaten.....	15
5	Riksdagen och dess ombudsmän	17
5.1	Omfattning	17
5.2	Utgiftsutvecklingen	17
5.3	Förslag till ny lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen.....	18
5.4	Anslag.....	19
	B1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	19
	B2 Riksdagens förvaltningskostnader	20
	B3 Riksdagens ombudsmän, Justitieombudsmännen	22
6	Regeringen m.m.....	23
6.1	Omfattning	23
6.2	Utgiftsutvecklingen	23
6.3	Resultatinformation	24
6.4	Revisionens iakttagelser	25
6.5	Anslag.....	25
	C1 Regeringskansliet m.m.....	25
	C2 Svensk författningssamling	27
	C3 Allmänna val.....	28
	C4 Stöd till politiska partier	29
7	Centrala myndigheter.....	31
7.1	Omfattning	31
7.2	Utgiftsutveckling	31
7.3	Revisionens iakttagelser	32
7.4	Anslag.....	32

	D1	Justitiekanslern	32
	D2	Datainspektionen.....	34
	D3	Sametinget.....	35
8		Mediefrågor	37
	8.1	Omfattning	37
	8.2	Utgiftsutvecklingen.....	37
	8.3	Resultatbedömning.....	38
	8.4	Revisionens iakttagelser	40
	8.5	Skatteavvikelser.....	40
	8.6	Anslag	40
	E1	Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden.....	40
	E2	Presstöd.....	41
	E3	Stöd till radio- och kassettidningar	44
	E4	Radio- och TV-verket	46
	E5	Granskningsnämnden för Radio och TV	47

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	7
3.1 Utgiftsutvecklingen	13
4.1 Anslagsutvecklingen	15
4.2 Beräkning av anslaget för år 2000	16
5.1 Utgiftsutvecklingen	17
5.2 Anslagsutvecklingen	19
5.3 Anslagsutvecklingen	20
5.4 Anslagsutvecklingen	22
6.1 Utgiftsutvecklingen	23
6.2 Resultatinformation.....	24
6.3 Anslagsutvecklingen	25
6.4 Beräkning av anslaget för år 2000	27
6.5 Anslagsutvecklingen	27
6.6 Anslagsutvecklingen	28
6.7 Anslagsutvecklingen	29
7.1 Utgiftsutvecklingen	31
7.2 Anslagsutvecklingen	32
7.3 Beräkning av anslaget för år 2000	34
7.4 Anslagsutveckling	34
7.5 Beräkning av anslaget för år 2000	35
7.6 Anslagsutvecklingen	35
7.7 Beräkning av anslaget för år 2000	36
8.1 Utgiftsutvecklingen	37
8.2 Anslagsutvecklingen	40
8.3 Beräkning av anslaget för år 2000	41
8.4 Anslagsutvecklingen	41
8.5 Beräkning av anslaget för år 2000	42
8.6 Anslagsutvecklingen	44
8.7 Anslagsutvecklingen	46
8.8 Beräkning av anslaget för år 2000	47
8.9 Anslagsutvecklingen	47
8.10 Beräkning av anslaget för år 2000	49

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget C 1 *Regeringskansliet m.m.*, beställa varor och tjänster som innebär utgifter på högst 485 000 000 kronor under år 2001 för genomförandet av det svenska ordförandeskapet i EU (avsnitt 6.5),
2. godkänner vad regeringen föreslår om en höjning av driftsstödet (avsnitt 8.6),
3. godkänner vad regeringen föreslår om mildrad tröskeeffekt för lågfrekventa tidningar (avsnitt 8.6),
4. godkänner vad regeringen föreslår om kravet på hushållstäckning för hög- och medelfrekventa tidningar (avsnitt 8.6),
5. godkänner vad regeringen föreslår om ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning (avsnitt 8.6),
6. för budgetåret 2000 anvisar anslagen inom utgiftsområde 1 *Rikets styrelse* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
A1 Kungliga hov- och slottsstaten	ramanslag	79 696
B1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.	ramanslag	513 360
B2 Riksdagens förvaltningskostnader	ramanslag	431 965
B3 Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen	ramanslag	43 998
C1 Regeringskansliet m.m.	ramanslag	2 497 155
C2 Svensk författningssamling	ramanslag	1 011
C3 Allmänna val	ramanslag	5 000
C4 Stöd till politiska partier	ramanslag	145 200
D1 Justitiekanslern	ramanslag	12 651
D2 Datainspektionen	ramanslag	30 365
D3 Sametinget	ramanslag	15 309
E1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	ramanslag	5 387
E2 Presstöd	ramanslag	536 579
E3 Stöd till radio- och kassettidningar	ramanslag	127 300
E4 Radio- och TV-verket	ramanslag	8 186
E5 Granskningsnämnden för radio och TV	ramanslag	7 421
Summa		4 460 583

Riksdagens förvaltningsstyrelse föreslår att riksdagen

1. antar beredningsgruppens förslag till lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen,
2. godkänner beredningsgruppens förslag till inriktning av den fortsatta utbyggnaden av stödet till ledamöterna och partigrupperna i riksdagen fram till och med år 2002,
3. godkänner förvaltningsstyrelsens förslag till överföring för budgetåret 2000 av 27 miljoner kronor från ramanslaget B2 Riksdagens förvaltningskostnader till ramanslaget B1 Riksdagens ledamöter och partier. Detta innebär att ramanslaget B1 Riksdagens ledamöter och partier uppgår till 513 360 000 kr och ramanslaget B2 Riksdagens förvaltningskostnader uppgår till 431 965 000 kr (vilket framgår av regeringens anslagsnivåer på föregående sida),
4. bemyndigar riksdagens förvaltningsstyrelse att för budgetåret 2000 besluta om lån i Riksgäldskontoret till investeringar i riksdagens fastigheter och IT-verksamhet till ett sammanlagt belopp av 71 300 000 kr.

2 Lagförslag

Riksdagens förvaltningsstyrelse framlägger följande förslag till lagtext

Förslag till lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

1 §

Till partigrupperna i riksdagen lämnas enligt denna lag stöd i form av basstöd, stöd till kostnader för politiska sekreterare åt ledamöterna samt resestöd för ledamöters utrikes resor.

I 17 § finns dessutom bestämmelser om stöd till en enskild riksdagsledamot i vissa fall.

2 §

Som partigrupp räknas varje grupp av riksdagsledamöter för ett parti som har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket vid ett riksdagsval.

3 §

Stöd enligt denna lag betalas ut förskottsvis per kvartal.

Basstöd till partigrupper

4 §

Basstödet består av grundbelopp och tilläggsbelopp. Beloppen bestäms av riksdagens förvaltningsstyrelse för ett budgetår i sänder.

5 §

En partigrupp som företräder ett regeringsparti är berättigad till ett grundbelopp. Var och en av övriga partigrupper är berättigad till två grundbelopp.

6 §

En partigrupp är berättigad till så många tilläggsbelopp som motsvarar det antal riksdagsmandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet.

7 §

En partigrupp är berättigad till stöd från början av den månad då riksdagsval hålls till slutet av den månad då riksdagen samlas efter nästa riksdagsval.

Är en partigrupp berättigad till stöd med skilda belopp före och efter ett riksdagsval, lämnas stödet med det högre beloppet för den månad då riksdagsval hålls och för den månad då en nyvald riksdag samlas.

För den månad då en partigrupp blir eller upphör att vara företräd i regeringen är gruppen berättigad till det grundbelopp som gäller för en partigrupp som inte företräder ett regeringsparti.

8 §

Partigruppen för ett parti som inte återkommer till riksdagen efter val är, sedan rätt till stöd enligt 7 § har upphört, berättigad till stöd (avvecklingsstöd) för ytterligare sex månader, beräknat på det belopp som gällde för gruppen närmast före valet.

9 §

Till partigruppen för ett parti som efter val till riksdagen återkommer med färre ledamöter än tidigare och som varken före eller efter valet är ett regeringsparti lämnas stöd enligt följande. Partigruppen får under tolv månader räknat från utgången av den månad då den nyvalda riksdagen samlas

- a) det stöd som tillkommer gruppen enligt 7 § och
- b) stöd med 50 procent av skillnaden mellan det nya stödet och det stöd som partigruppen var berättigad till närmast före valet.

Stöd till riksdagens ledamöter**10 §**

Stödet är avsett att bekosta handläggargjäl på riksdagens ledamöter. Stödet bestäms av riksdagens förvaltningsstyrelse för ett budgetår i sänder och beräknas efter normen kostnaden för en politisk sekreterare per två ledamöter.

11 §

En partigrupp är berättigad till stöd från början av den månad då riksdagsval hålls till slutet av den månad då riksdagen samlas efter nästa riksdagsval. Stödet beräknas efter hur många ledamöter som tillhör gruppen vid kvartalets ingång.

Är en partigrupp före och efter ett riksdagsval berättigad till stöd med skilda belopp, lämnas stödet med det högre beloppet för den månad då riksdagsval hålls och den månad då en nyvald riksdag samlas.

12 §

Partigruppen för ett parti som inte återkommer efter val till riksdagen är, sedan rätten till stöd enligt 11 § har upphört, berättigad till stöd (avvecklingsstöd) för ytterligare fyra månader, beräknat på det belopp som gällde för partigruppen närmast före valet.

13 §

Partigruppen för ett parti som efter val till riksdagen återkommer med färre mandat än tidigare får, under ytterligare fyra månader räknat från utgången av

den månad då den nyvalda riksdagen samlas, stöd med det belopp som partigruppen var berättigad till närmast före valet.

Stöd till riksdagsledamöters utrikes resor

14 §

Resestöd lämnas för riksdagsledamöternas deltagande i internationella konferenser utomlands och andra utrikes resor. Partigrupperna skall årligen till Riksdagens förvaltningskontor lämna redovisning för hur det utbetalda resestödet har använts under föregående kalenderår.

Stödet lämnas med delbelopp som bestäms för ett budgetår i sänder av talmanskonferensen.

15 §

Resestöd lämnas

- a) för en partigrupp som består av högst 20 ledamöter med ett delbelopp per mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet och
- b) för övriga partigrupper med ett delbelopp per mandat för de första 20 mandaten och ett halvt delbelopp för varje ytterligare mandat som har tillfallit partiet vid det senaste riksdagsvalet.

16 §

En partigrupp får inte bevilja en ledamot större resestöd än vad en tjänsteman i riksdagen skulle ha fått för att i tjänsten delta i en motsvarande resa.

Stöd till en enskild ledamot som inte tillhör en partigrupp

17 §

Till en ledamot som har blivit invald i riksdagen på grund av att partiet har fått minst tolv procent av rösterna i den egna valkretsen lämnas stöd, med tillämpning i övrigt av bestämmelserna i denna lag, i form av

- a) basstöd till partigrupp med en niondel av vad som tillkommer ett parti som inte är regeringsparti,
- b) ett ledamotsstöd enligt 10 § och
- c) resestöd med ett delbelopp enligt 14 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2000. Genom lagen upphävs lagen (1994:1066) om statligt bidrag till partigrupperna i riksdagen.

3 Inledning

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet omfattar verksamheterna statschefen riksdagen och dess ombudsmän, regeringen, centrala myndigheter samt mediafrågor. För 1999 uppgår de beräknade utgifterna till 4 791 miljoner kronor varav ca 2 595 miljoner kronor till regeringen, 1 065 miljoner kronor till

riksdagen och dess myndigheter och 685,4 miljoner kronor till mediafrågor.

Utgiftsområdet inrymmer en rad skilda verksamheter av heterogen karaktär. Detta medför att några övergripande mål för utgiftsområdet inte finns.

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Verksamhetsområde	Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
A Statschefen	70	77	84	80	80	81
B Riksdagen och dess ombudsmän	909	948	1 065	989	1 049	1 085
C Regeringen m.m.	2 440	2 422	2 595	2 648	2 880	2 868
D Centrala myndigheter	46	56	52	58	53	54
E Mediafrågor	684	678	685	685	689	690
Totalt för utgiftsområde 1	4 328²	4 181	4 791³	4 461⁴	4 751	4 778

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vå rpropositionen.

² Inklusive äldreanslag som uppgår till ca 179 000 000 kronor.

³ Inklusive äldreanslagens prognoser som uppgår till ca 310 000 000 kronor.

⁴ Beror på avrundningsprinciper.

4 Statschefen

4.1 Omfattning

Utgifterna för statschefen utgörs av anslaget Kungliga hov- och slottsstaten. Genom anslaget finansieras statschefens officiella funktioner och driftskostnaderna för de kungliga slotten utom rent fastighetsunderhåll.

A1 Kungliga hov- och slottsstaten

Tabell 4.1 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	70 441	Anslags- sparande	1 963
1999	Anslag	77 125	Utgifts- prognos	84 125
2000	Förslag	79 696		
2001	Beräknat	79 541 ¹		
2002	Beräknat	80 668 ²		

¹Motsvarar 78 456 tkr i 2000 års prnivå.

²Motsvarar 78 456 tkr i 2000 års prnivå.

Anslaget avser att täcka kostnaderna för statschefens officiella funktioner inklusive kostnaderna för den kungliga familjens resor.

Från anslaget betalas också driftskostnader för de kungliga slotten utom rent fastighetsunderhåll, som finansieras av Statens fastighetsverk. Stockholms slott är Konungens officiella residens och används för representation. Delar av slottet visas för allmänheten. En del av Drottningholms slott används av Konungen och hans familj som bostad och en annan del visas för allmänheten. I Ulriksdals slott har lokaler upplåtits till Världsnaturfonden. Slottet är även öppet för allmänheten och används bl.a. för utställningar. I anslutning till slottet finns en utställningslokal

och det s.k. Orangeriet. Haga slott är upplåtet till regeringen som bostad för prominenta gäster från utlandet. Gripsholms slott utnyttjas som museum och för utställning av en del av svenska statens porträttsamling. Strömsholms slott och Tullgarns slott visas för allmänheten. Rosersbergs slott disponeras till större delen av Statens räddningsverk. De två översta våningarna i slottet har dock fått behålla sin ursprungliga karaktär och visas för allmänheten. Från anslaget betalas vidare Husgerådskammarens underhåll och vård av de konstsamlingar och andra inventarier i de kungliga slotten som tillhör staten men som disponeras av Konungen. Husgerådskammaren förvaltar även de Bernadotteska familjestiftelsernas bestånd av möbler, konst och konsthantverk samt administrerar Bernadottebiblioteket.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Kungliga hov- och slottsstaten skall enligt den överenskommelse som träffades med regeringen 1996 årligen lämna en berättelse över den samlade verksamheten. Tyngdpunkten skall läggas på en redovisning av hur tilldelade medel har använts vad gäller Ståthållarämbetet och Husgerådskammaren. Verksamhetsberättelsen ligger till grund för regeringens bedömning av medelsbehovet. Av verksamhetsberättelsen för 1998 framgår att en omfattande verksamhet har bedrivits. Verksamheten har bl.a. präglats av Konungens 25-årsjubileum som Sveriges statschef och en mycket aktiv medverkan i kulturhuvudsadsårets program. Ett tema har varit "Öppnade rum". På Drottningholms slott och på Tullgarn har ett

porslins- resp. slottskök öppnats för allmänheten. På Gripsholm har Gustav III:s unika kavalflygel tillfälligt varit tillgänglig och på Stockholms slott har Bernadottebiblioteket kunnat besökas vid flera tillfällen. På Stockholms slott har utställningen "Karl XIV Johan- en europeisk karriär" varit en av huvudutställningarna och där har också utställningen "Kunglig Taffel" visats hela året.

Till de stora händelserna hör också statsbesöken. Hovmarskalksämberet har planlagt och genomfört ett utgående statsbesök till Moçambique samt tre inkommande från Italien, Argentina och Island.

Antalet besök på Kungl. slottet ökade under 1998 med 15 % från ca 400 000 till 460 000. Antalet besökare på de övriga sju kungliga slotten uppskattas till drygt 280 000, vilket var en ökning med ca 9 %. En orsak till ökningarna kan vara kulturhuvudstadsåret. Huvudorsaken torde emellertid vara Konungens 25-årsjubileum som monark. Jubileet har initierat ett antal olika aktiviteter på de kungliga slotten, i synnerhet på Stockholms slott. En sådan aktivitet är upprustningen och inredningen av ett speciellt rum, Carl XVI Gustafs jubileumsrum, med möbler och textilier från vår tid. Inredningen är en gåva från Sveriges riksdag, regering och kommuner.

På grund av minskade anslag gjordes neddragningar av personalstyrkan med motsvarande ca 10 heltidsanställningar. Antalet tillsvidareanställda uppgår därmed till 217 personer vilket motsvarar 201 heltidsanställningar. Medel har avsatts för olika typer av kompetensutveckling, bl.a. för att underlätta för övertalig personal att få nytt arbete och för att de anställda skall få kompetensutveckling inom det egna yrkesområdet.

Slutsatser

När det gäller verksamheten inom slottsstaten bedömer regeringen att ett resurstillskott är nödvändigt. Detta avser dels en förbättring av underhållet av parkerna vid de kungliga slotten, dels en förstärkning av vård och konservering av de museiföremål som förvaltas av Husgerådskammaren. Anslaget har därför räknats upp med ett engångsbelopp om 1 240 000 kronor. Utgiftsökningen finansieras genom att anslaget D2 Datainspektionen, utg.omr. 1, engångsvis minskas med motsvarande belopp.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen under budgetperioden med förslag om en höjning av anslagsramen bl.a. mot bakgrund av de ökade kostnader för hovstaten som kan förutses till följd av Kronprinsessan Victorias officiella funktioner.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensationen för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 755 000 kronor.

Tabell 4.2 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	77 125
Pris- och löneomräkning	576
Ökat resursbehov	1 240
Justering av premier	755
Förslag 2000	79 696

Regeringen föreslår att anslaget för 2000 uppgår till 79 696 000 kronor. För 2001 har anslaget beräknats till 79 541 000 kronor och för 2002 till 80 668 000 kronor.

5 Riksdagen och dess ombudsmän

5.1 Omfattning

Riksdagens budget inom verksamhetsområdet omfattar dels riksdagsledamöternas ersättningar och resor, stödet till partigrupperna samt den inre riksdagsförvaltningen, dels riksdagens ombudsmän.

5.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 5.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
908,8	948,5	1065,0	989,3	1048,9	1085,4

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpositionen.

Sammanfattande kommentar till verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall samt större förändringar 1998 och 1999

Valåret 1998 var ett händelserikt år i riksdagen. Valet präglade till stor del både riksdagsarbetet och förvaltningens arbete. Ett stort antal ledamöter, många med lång erfarenhet, lämnade riksdagen och över 100 nya ledamöter kom in. Parti-gruppernas inbördes storlek förändrades. Hösten 1998 prövades också den nya budgetprocessen för första gången efter valet. Trots att budgetpropositionen avlämnades drygt tre veckor senare än vanligt klarade riksdagen budgetarbetet i normal tid.

En ny organisation för riksdagens förvaltning trädde i kraft under året. Omorganisationen in-

nebar bl.a. en förbättrad samordning av tjänstemannaorganisationen.

Riksdagens internationella samarbete har under de senaste åren ökat i omfattning.

Riksdagens satsning inom informationsområdet har fortsatt under året och gett allmänheten och medier ökad insyn i riksdagens arbete och beslut.

Den löpande verksamheten som finansieras över ramanslagen B1 Riksdagens ledamöter och Partier och B2 Riksdagens förvaltningskostnader lämnade ett överskott jämfört med budgeten på ca 128 miljoner kronor.

Den nuvarande budgettekniken gör att anslagen till projekt i större utsträckning löper över flera år. Överblivna medel härrör därför till stor del från projekt som fortsätter under 1999. Vissa poster har dock lämnat betydande överskott jämfört med budgeten. Exempelvis blev kostnaderna i samband med valet lägre än vad som hade budgeterats. Till dessa poster hör URIS-projektet (nytt informationssystem), förändrade förutsättningar för plenisalsombyggnaden, förseningar av nytt order-lager-system och bibliotekssystem samt viss besparing av fastighetsdrift och förseningar av fastighetsprojekt.

Prioriteringar för 2000

För budgetåret 2000 föreslås en oförändrad medelsram totalt sett. En kraftig omprioritering av verksamheten genomförs för att skapa utrymme för förbättringar i riksdagsledamöternas arbets-situation. Bakgrund är ett förslag från en av förvaltningsstyrelsen utsedd parlamentarisk beredningsgrupp. Förslaget beskrivs närmare under 5.3.

En fortsatt insats för konsolidering av infrastrukturen för IT-verksamheten har bedömts som väsentlig och investeringsmedel för detta ändamål har beräknats.

Vissa medel har också avsatts för förberedelsearbete inom riksdagen inför Sveriges ordförandeskap inom EU under första halvåret 2001.

5.3 Förslag till ny lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen

Med anledning av fem motioner (m), (c), (fp), (mp) och (kd) föreslog konstitutionsutskottet i sitt betänkande 1997/98:KU1 att riksdagen skulle uppdra åt Riksdagens förvaltningskontor att undersöka ledamöternas åsikter om dispositionen av assistent/utredarstödet och därefter eventuellt återkomma med förslag till utformning av stödet. Bakgrunden var att ledamöternas behov av stöd är individuella och att det finns skäl att undersöka om ledamöterna är nöjda med hur det nuvarande stödet disponeras. Riksdagen biföll utskottets förslag (rskr. 1997/98:90).

Förvaltningsstyrelsen tillsatte den 4 februari 1998 en beredningsgrupp för behandlingen av denna fråga och vissa frågor som rör ersättningslagen. Beredningsgruppen inledde sitt arbete i mars 1998.

Beredningsgruppen överlämnade till förvaltningsstyrelsen i mars i år ett betänkande (Dnr 10-707-99) med förslag till en ny lag om stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Syftet med förslaget är att förbättra riksdagsledamöternas arbetssituation.

Riksdagsarbetet har under de senaste decennierna präglats av en rad förändringar. Ärendemängden och ärendenas komplexitet har ökat avsevärt. Förändringarna ställer ökade krav på riksdagens ledamöter. Det nuvarande stödet till ledamöterna syftar främst till att ge dem administrativ avlastning. Beredningsgruppen föreslår att stödet i stället inriktas på att bekosta handläggarghjälp – politiska sekreterare – åt riksdagens ledamöter. Arbetsuppgifterna för de politiska sekreterarna bör bl.a. innefatta att svara för kvalificerade allmänna sekreteraruppgifter, att bereda underlag och olika typer av politiska initiativ, att skriva artiklar, tal, brev, samt att besvara elektronisk post från väljare m.m. Beredningsgruppen föreslår att stödet kanaliseras via partigrupperna som även ges arbetsgivaransvaret. Le-

damöterna bör enligt beredningsgruppen få ett stort inflytande i personfrågor och i fråga om stödets utformning. Beredningsgruppen anser att det slutliga målet bör vara att varje ledamot skall kunna påräkna en politisk sekreteraresurs och föreslår därför också en successiv utbyggnad av nuvarande stöd. I en första etapp föreslår gruppen att stödet skall lämnas enligt en genomsnittlig beräkningsnorm av en halv politisk sekreterare per riksdagsledamot fr.o.m. år 2000.

Med hänsyn till de förändrade förutsättningarna och ökade kraven i riksdagsarbetet föreslår beredningsgruppen vidare att basstödet till partigrupperna förstärks. Syftet härmed är att förbättra partiernas möjligheter att pröva och göra egna oberoende bedömningar av förslag som lämnas till riksdagen. Enligt beredningsgruppen finns det anledning till en successiv utbyggnad av basstödet.

Beredningsgruppen anser att förvaltningsstyrelsen kontinuerligt bör följa tillämpningen och effekten av stödet till ledamöterna. Det är därvid viktigt att de enskilda ledamöternas synpunkter beaktas. Det kan t.ex. ske genom förvaltningskontorets återkommande serviceenkät till ledamöterna.

Efter år 2002 bör förvaltningsstyrelsen lägga in en s.k. kontrollstation där reformens första del följs upp och utvärderas. Styrelsen får därmed ett underlag för ett nytt beslut som avser den återstående delen av reformen.

Beredningsgruppen föreslår att en arbetsgrupp tillsätts för att bereda genomförandet av förslaget. I uppdraget bör ingå att behandla konsekvenserna för riksdagens lokaler m.m. Beredningsgruppen anser att inriktningen i första hand bör vara ett rationellt utnyttjande av befintliga lokaler. Genomförandegruppen bör bl.a. undersöka möjligheterna till en förtätning och till mer flexibla arbetsställen vid riksdagens samtliga arbetsplatser.

Kostnaderna för stödet ökar enligt förslaget i första etappen med 27 miljoner kronor fr.o.m. år 2000 och med ytterligare 10 miljoner kronor fr.o.m. år 2001. Stödet uppgår år 2001 totalt till drygt 114 miljoner kronor. Därtill kommer vissa ökade driftkostnader m.m. för riksdagsförvaltningen.

Beredningsgruppen anser att finansieringen i första hand bör ske genom omprioriteringar i riksdagens samlade budget. Det får ankomma på riksdagens förvaltningsstyrelse att pröva förutsättningarna för detta.

Lagförslaget föreslås träda i kraft den 1 januari år 2000. Förslaget innebär att basstödet lämnas med ett grundbelopp till regeringsparti och en återgång till två grundbelopp till oppositionsparti (5 §). Dessutom föreslås ett stöd för handläggarghjälp åt ledamöterna (10 §) som ersätter nuvarande ledamotsbidrag. I övrigt innebär förslaget i huvudsak vissa ändrade benämningar och redaktionella ändringar i gällande lag.

Förvaltningsstyrelsens övervägande

Beredningsgruppen har i sitt betänkande lämnat förslag som syftar till att förbättra riksdagsledamöternas arbetssituation. Bakgrunden är de ökade krav som ställs på riksdagsledamöterna genom en rad samhällsförändringar. Det gäller bl.a. den offentliga sektorns förändring, internationaliseringen av politik och ekonomi, det ökade tempot och komplexiteten samt även nya informations- och kommunikationsmönster som bl.a. ökat informationsflödet.

Som beredningsgruppen konstaterat är riksdagens ställning och inflytande mycket beroende av vilka egna resurser riksdagens ledamöter och partigrupperna har för att granska regeringens förslag och verka på eget initiativ. Förvaltningsstyrelsen anser i likhet med beredningsgruppen att ett kvalificerat stöd till ledamöterna i riksdagsarbetet från riksdagens förvaltning och genom partigrupperna är en grundpelare i ett väl fungerande parlamentariskt system som bygger på de politiska partiernas verksamhet.

Beredningsgruppen har pekat på att en rad samhällsförändringar som sammantaget förändrat och lett till ökade krav på ledamöterna. Förvaltningsstyrelsen ställer sig bakom denna analys och anser att de förslag som lämnats väl överensstämmer med vad styrelsen bedömer behövs för att skapa gynnsammare förutsättningar för ledamöterna att fullgöra sitt uppdrag. Förslaget ter sig också naturligt vid en internationell jämförelse.

Förvaltningsstyrelsen noterar att stödet till ledamöterna i och för sig redan i dagsläget formellt sett även kan utgå till mer kvalificerad hjälp. Bidragsbeloppets storlek har dock, som beredningsgruppen påpekar, begränsat denna möjlighet.

När det gäller det allmänna stödet till partigrupperna har det, som beredningsgruppen visat, länge legat på en låg nivå och inte förändrats under de senaste tio åren, förutom den höjning av

grundbeloppet till oppositionspartierna som genomfördes år 1995. Förslaget att stärka basresurserna till partigrupperna är därför välmotiverat enligt förvaltningsstyrelsens mening eftersom det ökar partigruppernas verkliga möjligheter till att granska och utarbeta egna förslag.

Förvaltningsstyrelsen konstaterar att beredningsgruppens förslag sammantaget innebär ett ökat ekonomiskt åtagande. Genom omprioritering i riksdagens budget anser förvaltningsstyrelsen att förslaget i huvudsak kan inrymmas i riksdagens samlade budget. När det gäller lokalbehovet förutsätter förvaltningsstyrelsen att ökningen av antalet anställda inom partigrupperna skall kunna inrymmas i nuvarande lokalbestånd.

Styrelsen kommer att noga följa tillämpningen och effekten av stödet. Styrelsen kommer därvid, som beredningsgruppen föreslagit, särskilt att uppmärksamma de enskilda ledamöternas synpunkter bl.a. genom förvaltningskontorets serviceenkät. Förvaltningsstyrelsen har även för avsikt att lägga in en s.k. kontrollstation efter år 2002 som beredningsgruppen föreslagit. Förvaltningsstyrelsen får därmed ett underlag för ett nytt beslut som avser den återstående delen av reformen.

Förvaltningsstyrelsen ställer sig således bakom beredningsgruppens förslag och föreslår att riksdagen antar det framlagda lagförslaget samt godkänner beredningsgruppens förslag till inriktning av den fortsatta utbyggnaden av stödet till ledamöterna och partigrupperna i riksdagen.

5.4 Anslag

B1 Riksdagens ledamöter och partier m.m.

Tabell 5.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	432 223	Anslags-sparande	36 234
1999	Anslag	489 000	Utgifts-prognos	525 180
2000	Förslag	513 360		
2001	Beräknat	531 911 ¹		
2002	Beräknat	566 277 ²		

¹ Motsvarar 523 360 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 547 860 tkr i 2000 års prisnivå.

Från anslaget finansieras arvoden, kostnadsersättning och traktamenten till riksdagens le-

damöter, arvoden till Sveriges EU-parlamentariker, arbetsgivaravgifter samt pensioner och inkomstgarantier åt f.d. riksdagsledamöter m.fl. Vidare finansieras reseersättningar vid resor inom Sverige, sjukvårdskostnader och utbildning för riksdagens ledamöter. Även kostnader för ledamöters deltagande i internationellt parlamentariskt samarbete, såsom Europarådet och Interparlamentariska unionen (IPU), liksom bidragen till ledamöternas enskilda studieresor finansieras från anslaget. I anslaget ingår även stödet till partigrupperna i riksdagen.

Anslagssparandet förklaras främst av överskott jämfört med budgeten vad gäller ledamöternas inrikes resor, ränteintäkter, pensioner och inkomstgarantier på sammanlagt ca 29 miljoner kronor. Dessutom har ett överskott lämnats på bl.a. IPU, Nordiska rådet och delegationsbesök på sammanlagt ca 6 miljoner kronor.

Medlen på anslaget A2 Riksdagsutskottens resor utom Sverige anslogs vid mandatperiodens början och var avsedda för hela mandatperioden. Den ingående reservationen 1999 uppgår till 9,4 miljoner kronor, och medlen skall enligt förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 överföras till B1-anslaget.

Förvaltningsstyrelsens överväganden

En av förvaltningsstyrelsen utsedd beredningsgrupp har bl.a. prövat alternativa former för att förbättra det politiska sekreterarstödet till ledamöterna. Beredningsgruppen har i samband med denna framställan presenterat sitt slutbetänkande som innebär ett utökat stöd till ledamöter i form av bl.a. politiska sekreterare. Merkostnader för denna reform beräknas till 27 miljoner kronor vilket finansieras genom att överföra 27 miljoner kronor från anslaget B2 Riksdagens förvaltningskostnader.

Beredningsgruppens förslag medför ett ökat stöd till ledamöternas och partigruppernas arbete i riksdagen. Beloppen för basstöd och ledamotsstödet fastställs av förvaltningsstyrelsen för ett budgetår i sänder. För kommande budgetår har den totala kostnaden för ledamotsstödet beräknats till 67,5 miljoner kronor. Förvaltningsstyrelsen kommer, i enlighet med beredningsgruppens förslag, att för budgetåret 2001 göra en mindre uppräknings av ledamotsstödet till 72 miljoner kronor. För basstödet har grundbeloppet beräknats till 1,5 miljoner kronor och tilläggsbeloppet till 50 000 kr, totalkostnaden ca

37 miljoner kronor. Beredningsgruppens förslag medför att grundbeloppet kommer att beräknas till 1,7 miljoner kronor och tilläggsbeloppet till 57 000 kr för år 2001 till en totalkostnad på ca 42 miljoner kronor.

B2 Riksdagens förvaltningskostnader

Tabell 5.3 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1998	Utfall	438 910	Anslags-sparande	91 617
1999	Anslag	420 300	Utgifts-prognos	500 000
2000	Förslag	431 965		
2001	Beräknat	473 037 ¹		
2002	Beräknat	475 060 ²		

¹ Motsvarar 465 965 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 460 665 tkr i 2000 års prisnivå.

Utgifterna inom anslaget avser bl.a. löner, administration, fastighetsförvaltning, intern service, säkerhet, datateknik, förlagsverksamhet, bibliotek och informationsverksamhet.

Medel skall överföras till anslaget B1 Riksdagens ledamöter och partier med 27 miljoner kronor.

Investeringar beräknas uppgå till 81 miljoner kronor, vilket är en ökning jämfört med föregående budgetår då de uppgick till 67 miljoner kronor. Av de totala investeringarna för år 2000 föreslås 38,3 miljoner kronor finansieras genom anslag och återstoden, 42,7 miljoner kronor, genom upptagande av lån i Riksgäldskontoret.

Förvaltningsstyrelsens överväganden

Budgetförslaget syftar till att det parlamentariska arbetet kan bedrivas effektivt och rationellt samt till att skapa goda arbetsförhållanden för riksdagens ledamöter och anställda. Därutöver är en viktig uppgift att informera om riksdagens arbete och dess arbetsformer samt att underlätta det internationella parlamentariska arbetet.

År 2000 kommer att kännetecknas av ökade insatser för förbättringar i ledamöternas arbets-situation. Detta innebär att antalet politiska sekreterare kommer att öka med ca 80 personer år 2000. Dessutom finns medel avsatta för att förbereda EU-ordförandeskapet år 2001. Dessa satsningar har krävt kraftiga besparingar inom

andra verksamheter inom förvaltningen. De största besparingarna som görs är på IT-verksamheten med ca 14 miljoner kronor jämfört med beviljade medel för år 1999. Trots besparingar inom området informationsteknik fortsätter satsningarna på infrastruktur för datanätverk och kommunikation. Den år 1998 påbörjade moderniseringen av riksdagens datanät kan i och med föreliggande förslag avslutas. Riksdagen får härmed ett datanät som ger goda möjligheter att hantera stora mängder data, t.ex. video, ljud och bild. En satsning görs också för att förbättra möjligheterna till mobil kommunikation mot riksdagens system och att göra kommunikationen säker. Den intensiva användningen i riksdagen av datasystemen kräver vidare att ytterligare en datahall behöver byggas. För att garantera fortsatt hög driftsäkerhet och tillgänglighet fortsätter liksom tidigare år ersättningsinvesteringarna vad gäller äldre maskiner och datatillbehör enligt en rullande plan. Av tidigare nämnda besparingskäl genomförs dock ersättningsinvesteringar i långsammare takt än tidigare. Viss nyutvecklad teknik får vänta eller eventuellt anskaffas på användares egen bekostnad liksom önskemål om nya applikationer. En viss del av dessa investeringar, ca 13,4 miljoner kronor, föreslås finansieras via lån i Riksgäldskontoret.

Förslaget om ökat personligt stöd för ledamöterna i form av kvalificerad handläggarehjälp innebär att vissa IT-satsningar måste göras för att ge de nya handläggarna ett fullgott IT-stöd. Det gäller framför allt investeringar i persondatorer och programvara. Ett ökat antal användare av IT-stödet innebär också att belastningen på befintliga personalresurser på IT-sidan kommer att öka.

URIS-projektet, riksdagens nya informationssystem, går nu in i en ny fas, från framtagande av en kravspecifikation till konstruktion av praktiska lösningar. Denna nya fas innebär att cirka hälften av befintliga egna utvecklingsresurser sätts in i arbetet jämsides med inhyrda konsulter.

Under år 2000 avser förvaltningskontoret att utföra ett antal utredningar, projekteringsarbete och fullskaleförsök inom Helgeandsholmen i syfte att förbereda inför kommande arbeten med att långsiktigt säkra grundvattennivån under Riksbyggnaderna och därigenom förhindra att trägrundläggningen på sikt utsätts för rötangrepp. Arbetet beräknas utföras under år 2001, 2002 och 2003. Totalt uppskattas kostnaderna för att långsiktigt säkra Riksbyggnadernas grundläggning till ca 150 miljoner kronor. Insatserna för detta projekt under år 2000 beräknas

uppgå till 20 miljoner kronor vilket föreslås lånefinansieras genom Riksgäldskontoret.

Förvaltningskontoret avser att byta ut de befintliga belysningsarmaturerna i Östra och Västra riksdagshuset under år 2000 till lysrörsarmaturer som fyller dagens krav. En fortsättning följer sedan under år 2001 med motsvarande byte i kv. Cephalus. Totala kostnaden för projektet för år 2000 – 2001 uppskattas till 5 miljoner kronor, varav 3 miljoner kronor för år 2000. Vissa ytterligare ombyggnader inom kvarteret Cephalus kommer att föreslås finansieras genom lån i Riksgäldskontoret.

Riksdagsförvaltningen arbetar löpande för att stödja riksdagens internationella arbete. I arbetet ligger att stärka de internationella nätverken med studiebesök, utbytestjänst och särskild bevakning av internationella frågor. Kraven på det internationella arbetet kommer att öka under de närmaste åren, särskilt under 2001 i och med Sveriges ordförandeskap. För att möta dessa krav är det av vikt att den kvalificerade språkutbildningen förstärks, byggs ut och anpassas till de nya behov som ordförandeskapet i EU medför. Främst kommer satsningarna att avse språken engelska och franska.

Budgetförslaget innebär att föregående års restriktiva hållning till anspråk på ökade personalresurser fortsätter. Övertidsuttaget sänktes påtagligt under 1997 men ökade under 1998 och ligger ännu på en hög nivå. Fortfarande förutsätts att en utökning inom viss verksamhet normalt skall lösas genom omfördelning eller neddragning inom annan.

En höjd ambitionsnivå föreslås genom en förstärkt EU-bevakning i tidningen Från Riksdag & Departement. Därigenom ges EU-perspektivet en naturlig plats med hänsyn till Sveriges ordförandeskap våren 2001. Vidare avsätts resurser för att förverkliga en Internet-version av tidningen.

Förvaltningskontoret kommer som tidigare berörts även att under år 2000 ansvara för flera stora pågående projekt, men beroende på att lånefinansieringen ökar belastas anslagsramen enbart med den del som avser räntor och amorteringar. Med detta förfaringssätt kommer förvaltningskostnaderna att bli väsentligt lägre de år stora investeringar skall genomföras, men det kommer också medföra att förvaltningskontoret får en mer renodlad driftsbudget med en åtskillnad på driftkostnader och investeringar.

B3 Riksdagens ombudsmän, Justitieombudsmännen

Tabell 5.4 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	37 654	Anslags- sparande	657
1999	Anslag	39 173	Utgifts- prognos	39 830
2000	Förslag	43 998		
2001	Beräknat	43 951 ¹		
2002	Beräknat	44 049 ²		

¹ Motsvarar 43 304 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 42 743 tkr i 2000 års prisnivå.

Riksdagens ombudsmän, justitieombudsmännen

Riksdagens ombudsmän övervakar att de som utövar offentlig verksamhet efterlever lagar och andra författningar samt i övrigt fullgör sina åligganden. Ombudsmännen skall också verka för att brister i lagstiftningen avhjälps.

Verksamhetsmålet för år 2000 är att, med bibehållen kvalitet i ärendehantering, fullgöra uppgifterna enligt instruktionen, hålla ärendebalanserna och den genomsnittliga handläggningstiden på samma nivå som budgetåret 1998 eller minska den och bedriva inspektionsverksamhet, som har en klar rättssäkerhetsfrämjande effekt, i minst samma omfattning som hittills.

Riksdagens ombudsmäns resursbehov styrs i huvudsak av klagomållströmningen samt JO:s initiativ- och inspektionsverksamhet, men också av ärendenas genomsnittliga svårighetsgrad och av den servicenivå som bör upprätthållas gende-

mot allmänheten och myndigheterna. Betydelse har även omfattningen av ombudsmännens internationella kontakter och engagemang, bl.a. för spridning av Sveriges unika erfarenheter av ett utvecklat system för tillsyn genom parlamentariska ombudsmän. Omfattningen av JO:s internationella verksamhet har under senare år ökat mycket starkt. Detta beror givetvis främst på det växande intresset runt om i världen för parlamentarisk kontroll av de exekutiva offentliga organen och då inte minst för ombudsmannainstitutioner, mer eller mindre likartade det svenska originalkonceptet. För att möta de krav som den internationella verksamheten ställer på myndigheten är det nödvändigt för JO att förstärka organisationen med ytterligare en person. – Vid medelsberäkningen har Riksdagens ombudsmän utgått ifrån att några stora avvikelser från nuvarande förhållanden – bl.a. avseende ärendemängden – inte kommer att inträffa.

Förvaltningsstyrelsens överväganden

Förvaltningsstyrelsen har inga erinringar mot förslaget.

Den personalförstärkning som JO begärt tar dock inte förvaltningsstyrelsen ställning till utan det får ankomma på KU att bedöma behovet av personalförstärkning.

6 Regeringen m.m.

6.1 Omfattning

Inom verksamhetsområdet Regeringen m.m. ryms Regeringskansliets förvaltningsanslag samt anslag som finansierar svensk författningssamling, allmänna val och stöd till politiska partier.

6.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 6.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002 ²
2 439,9	2 422,3	2 595	2 648,4	2 879,6	2 867,7

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Regeringen avser att föreslå riksdagen en sammanslagning av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets förvaltningsanslag år 2002. Detta är inte inräknat i tabell 6.1.

Verksamhetsområdets utgifter kommer att öka de kommande åren. Det främsta skälet är Regeringskansliets utgifter som är förknippade med det svenska ordförandeskapet i EU år 2001. I avvaktan på utredningen om Regeringskansliets långsiktiga dimensionering föreslås att Regeringskansliet tillförs 50 miljoner kronor år 2000 för den ordinarie verksamheten. Ett annat skäl är utgifterna på anslaget allmänna val år 2002 i samband med riksdagsvalet.

Förändringar

Sverige innehar ordförandeskapet i EU:s ministerråd under det första halvåret år 2001. Arbetet i Regeringskansliet kommer delvis att få en annan inriktning då planering och genomförande av

ordförandeskapet kommer att stå i fokus åren 2000 och 2001.

Regeringen avser att föreslå riksdagen en sammanslagning av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets förvaltningsanslag inom utgiftsområde 1 *Rikets styrelse* från den 1 januari 2002. Förslaget är en naturlig konsekvens av att Regeringskansliet numera är en myndighet och fullföljer regeringens beslut i december 1996 om ett regeringskansli. Det ger också möjligheter till en förbättrad styrning och resursanvändning inom myndigheten.

Mål

Målet för Regeringskansliet är att det skall vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen att styra riket och förverkliga sin politik.

Regeringens mål för det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd år 2001 är att det skall genomföras väl, vara effektivt, resultatnriktat och flexibelt samt föra de gemensamma frågorna på EU:s dagordning framåt.

Prioriteringar

Utgångspunkten för såväl planerings- som genomförandefasen av ordförandeskapet i EU ministerråd är att arbetet ges prioritet inom Regeringskansliet. Som en del av prioriteringarna av ordförandeskapet ingår vitala nationella frågor då de utgör en integrerad del av den svenska EU-politiken. Omprioritering av annan verksamhet kan bli nödvändig.

Utredningen om Regeringskansliet långsiktiga dimensionering skall mynna ut i ett förslag om

hur Regeringskansliet långsiktigt bör dimensioneras. Denna utredningen har hög prioritet.

Ytterligare en prioritering är att förbereda den aviserade sammanslagningen av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets förvaltningsanslag år 2002.

6.3 Resultatinformation

Regeringskansliet består av Statsrådsberedningen (statsministerns kansli), tio departement och Regeringskansliets förvaltningsavdelning. Regeringskansliet har totalt ca 4 000 personer anställda (inklusive UD och kommittéer) och av dessa är ca 120 personer politiskt rekryterade.

Under 1998 har regeringen handlagt knappt 10 000 regeringsärenden. Av dessa är 191 beslut om propositioner, 1 305 utfärdade författningar och 215 kommitté- och utredningsdirektiv. Utvecklingen av antal tjänstgörande och regeringsärenden visas i tabellen nedan.

Tabell 6.2 Resultatinformation

Antal	1995	1996	1997	1998
Antal anställda	3 770	3 893	4 149	4 025
Regeringsärenden	11 691	10 241	9 373	9 946
Propositioner	235	227	187	191
Författningar	1 440	1 403	951	1 305
Kommittédirektiv	261	221	235	215
Regleringsbrev m.m.	1 474	1 435	1 787	2 038

Regeringskansliet har under senare delen av 1990-talet växt. Flera faktorer har påverkat Regeringskansliet och ställt ökade och ändrade krav. Några av de viktigaste faktorerna är:

- Politikens komplexitet har ökat medan antalet rutinartade regeringsärenden har minskat, t.ex. överklaganden, dispensärenden och anställningsärenden.
- Sveriges EU-medlemskap och globaliseringen i övrigt samt ordförandeskapet i EU:s ministerråd 2001.
- Den reformerade budgetprocessen och resultatstyrningen i offentlig sektor.
- Informationssamhällets krav på Regeringskansliet.

I SOU-serien har 170 betänkanden och utredningsrapporter överlämnats till regeringen. Dessa har utarbetats av kommittéer efter regeringens direktiv. I departementsserien Ds, rapporter från arbetsgrupper och utredningar som huvudsakligen görs inom Regeringskansliet, har 53 rapporter slutförts.

I syfte att kartlägga allmänhetens attityder gentemot Regeringskansliet som myndighet har en omvärldsanalys genomförts. Den visar att allmänheten har en relativt dålig kunskap om Regeringskansliet och dess roll i den demokratiska processen. Bl.a. för att öka allmänhetens kunskaper har resurserna för informations- och kommunikationsverksamhet ökat. De senaste tre åren har antalet informatörer ökat från ett 10-tal till nära ett 70-tal.

Från att tidigare ha bestått av 15 skilda myndigheter blev Regeringskansliet en myndighet den 1 januari 1997. I samband med att Regeringskansliet blev en myndighet intensifierades arbetet med att utveckla förändrings- och förnyelsearbetet. Utvecklingsarbete har bl.a. bedrivits inom följande områden:

- Verksamhetsplanering och Regeringskansliets interna styrningsprocess
Regeringskansliets interna styrningsprocess har utvecklats genom att en gemensam verksamhetsplanering och uppföljning har utvecklats.
- Arbetsformer och organisation
Flera departement har genomfört omorganisationer eller inlett ett arbete i syfte att effektivisera arbetsformerna.
- Ledarskaps- och chefsutveckling
Ett ledarskapsprogram för statssekreterare och enhetschefer har utarbetats och genomförts.
- Kompetensöversyn
Ett gemensamt program för kompetensförsörjning har utarbetats. Programmet har en tidshorisont på fem år och inriktas på frågor om rekrytering, intern och extern rörlighet, kompetensutveckling, chefsförsörjning och lönepolitik.
- Kommittéarbete och kommittéservice
En ny organisation har skapats för att skapa bättre förutsättningar för kommittéernas arbete och för att utveckla kommittéväsendet.

- Information och kommunikation
En policy för informationsförsörjning har utarbetats. Projektet Levande Historia är ett exempel på en extern informationsverksamhet. Andra exempel är en utökad och förbättrad information på regeringens webbplats samt att informationsplaner skall tas fram för propositioner och utredningar.

- Miljöledning
Regeringskansliet har inlett ett miljöledningsarbete. Under våren 1998 startades det första steget genom interna miljöutredningar. Under hösten 1998 påbörjades det andra steget, som omfattar utarbetande av policy, mål och handlingsprogram för att säkerställa ett långsiktigt hållbart miljöarbete.

En närmare redovisning av Regeringskansliets arbete under år 1998 finns i Regeringskansliets årsbok 1998.

6.4 Revisionens iakttagelser

Regeringskansliet granskas av Riksdagens revisorer. Riksdagens revisorer har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen för år 1998 avseende Regeringskansliet.

6.5 Anslag

C1 Regeringskansliet m.m.

Tabell 6.3 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor				
1998	Utfall	2 122 642	Anslags- sparande	178 979
1999	Anslag	2 181 419 ¹	Utgifts- prognos	2 349 000
2000	Förslag	2 497 155		
2001	Beräknat	2 718 435 ²		
2002	Beräknat	2 516 469 ³		

¹Varav 2 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 1999.

²Motsvarar 2 674 826 tkr i 2000 års prisnivå.

³Motsvarar 2 434 820 tkr i 2000 års prisnivå. Regeringen avser att föreslå riksdagen en sammanslagning av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets förvaltningsanslag år 2002. Detta är inte inräknat i tabell 6.3.

Anslaget finansierar Regeringskansliets förvaltningskostnader, kommittéväsendet, andra utredningar m.m. Utrikesdepartementets verksamhet

finansieras under utgiftsområde 5 Utrikesförvaltning och internationell samverkan. Utgifter för specialattachéer vid utlandsmyndigheterna som har ett annat departement än Utrikesdepartementet som huvudman ingår dock i Regeringskansliets anslag.

Anslaget fördelas mellan Statsrådsberedningen, departementen, Regeringskansliets förvaltningsavdelning och gemensamma ändamål (hyror m.m.).

För innevarande år har riksdagen anvisat 2 181 miljoner kronor för Regeringskansliets verksamhet. Därtill fanns ett anslagssparande på ca 179 miljoner kronor vid utgången av 1998. Anslagssparandet används för den löpande verksamheten och kommer i det närmaste att vara förbrukat vid utgången av år 1999.

I regeringsförklaringen hösten 1998 redovisades förändringar i den departementala organisationen. Antalet departement minskade från 13 till 10. De tidigare Kommunikations-, Arbetsmarknads-, Närings- och handels samt Inrikesdepartementen upphörde vid utgången av 1998. För att bättre uppfylla regeringens övergripande tillväxtmål och för att skapa förutsättningar för bättre välfärd och ökad sysselsättning bildades ett nytt näringsdepartement. Demokratimålet skall uppnås bl.a. genom en förstärkning av Justitiedepartementet och tillskapandet av en ny ministerpost med ansvar för demokratifrågorna. Flera sakområden flyttades mellan departementen.

Regeringens bedömning

Ordförandeskapet i EU:s ministerråd år 2001

Förberedelserna i Regeringskansliet inför ordförandeskapet har pågått i ett par års tid i form av ett omfattande kartläggnings- och analysarbete i frågor som rör arbetsprogrammet, personal och kompetensutveckling, press, information och kulturaktiviteter, mötesverksamhet och budget.

Med anledning av vårpropositionen 1998 beslutade riksdagen att anvisa sammanlagt 455 miljoner kronor för åren 2000 och 2001 för ordförandeskapet i EU.

Arbetsprogrammet, bemanning och den detaljerade budgeten, som nu har tagits fram, visar att ytterligare 140 miljoner kronor för år 2000 och 140 miljoner kronor för år 2001 behöver tillföras, dvs. sammanlagt 280 miljoner kronor.

Den sammanlagda budgeten för att genomföra ordförandeskapet beräknas uppgå till ca 735 miljoner kronor. Utgifterna för ordförandeskapet hänförs till mötesverksamheten i Sverige med ett toppmöte, press, information och kulturinsatser, departementsförstärkningar, IT samt utbildningskostnader.

Regeringskansliets ordinarie verksamhet

Regeringskansliets utgifter (exkl. UD som finansieras av ett eget anslag) har de senaste fyra åren varit större än det årliga anslaget i statsbudgeten. För att finansiera verksamheten har det tidigare ackumulerade anslagssparandet samt en del av UD:s anslagssparande tagits i anspråk.

Inom Regeringskansliet pågår för närvarande en intern utredning vars förslag skall mynna ut i hur Regeringskansliet långsiktigt bör dimensioneras. Utredningen kommer att utgöra ett viktigt underlag inför beslut om Regeringskansliets långsiktiga dimensionering från år 2001 och framåt. Denna fråga är naturligtvis av allra största vikt för det offentliga Sverige, inte minst riksdagen. Ett väl fungerande regeringskansli är bl.a. en förutsättning för att riksdagens lagstiftningsarbete kan ske på ett optimalt sätt.

I avvaktan på denna utredning föreslår regeringen att Regeringskansliet tillförs 50 miljoner kronor år 2000. Detta innebär dock i praktiken en minskning för den ordinarie verksamheten i förhållande till år 1999.

Förändrings- och förnyelsearbetet

I den mån tilldelade medel ger utrymme för förändrings- och förnyelsearbete kommer regeringen att prioritera följande aktiviteter år 2000:

- utveckling av den interna styrningen och ledningen,
- IT-utveckling,
- utveckling av nya arbetsformer,
- kompetensutveckling,
- utveckling av informations- och kommunikationsverksamheten,

Sammanlagning av Regeringskansliets och Utrikesdepartementets förvaltningsanslag

Regeringskansliet utgör sedan den 1 januari 1997 en enda myndighet men dess verksamhet finansieras från två skilda anslag, nämligen anslaget C1 Regeringskansliet m.m. under utgiftsområde 1 och anslaget A 1 Utrikesförvaltningen under utgiftsområde 5.

För att fullfölja tidigare beslut som innebar att Regeringskansliet blev en myndighet kommer regeringen att föreslå riksdagen att de båda förvaltningsanslagen slås samman till ett för myndigheten gemensamt anslag. Bakgrunden till förslaget är i korthet att samma principer bör gälla för Regeringskansliet som för alla övriga myndigheter, dvs. att förvaltningskostnaderna samlas på ett för myndigheten gemensamt anslag. Genom en sammanslagning av anslagen underlättas styrningen och resursanvändningen fördelas bättre, vilket i sin tur påverkar Regeringskansliets möjlighet att nå det övergripande målet: att vara ett effektivt och kompetent instrument för regeringen i dess uppgift att styra riket och förverkliga sin politik. Andra skäl till sammanslagningen av anslagen är globaliseringen och EU-medlemskapet. Det blir allt svårare att dra en gräns mellan nationell politik och utrikespolitik, särskilt efter EU-medlemskapet.

UD och övriga Regeringskansliet driver skilda men parallella processer för verksamhetsplaneringen. Inför en anslagssammanslagning måste dessa båda processer samordnas till en gemensam. Även i övrigt kräver en sammanslagning ett förberedelsearbete. För att detta arbete inte i allt för stor utsträckning skall kollidera med annan prioriterad verksamhet de närmaste åren, i första hand förberedelserna och genomförandet av EU-ordförandeskapet, anser regeringen att en sammanslagning bör genomföras per den 1 januari år 2002.

Utgiftsområde 5 Utrikesförvaltningen m.m. handhas idag av utrikesutskottet. I samband med anslagssammanslagningen kommer anslaget Utrikesförvaltningen att flyttas till utgiftsområde 1 och därmed övertas av konstitutionsutskottet. Utgiftsområde 5 kommer därmed att väsentligt ändras. Indelningen i utgiftsområden är fastlagda i lag i tillägg till riksdagsordningen. Med anledning av den planerade anslagssammanslagningen avser regeringen därför att senare återkomma med ett förslag till riksdagen om ändring i denna lag, dock senast i vårpropositionen år 2001.

Bemyndiganden och ekonomiska förpliktelser

Sverige innehar ordförandeskapet i EU:s ministerråd under det första halvåret år 2001. Den sammanlagda budgeten för att genomföra ordförandeskapet beräknas uppgå till ca 735 miljoner kronor. Av dessa kommer 485 miljoner kronor att avsättas i budgetpropositionen för år 2001. Regeringen bör dock ha möjlighet att redan under år 2000 beställa varor och tjänster som är förknippade med ordförandeskapet men som ger upphov till utgifter först år 2001.

Regeringen föreslår därför att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2000, i fråga om ramanslaget C1 Regeringskansliet m.m., besluta om varor och tjänster som innebär utgifter på högst 485 miljoner kronor år 2001 för genomförandet av det svenska ordförandeskapet i EU.

Slutsatser

Den högst prioriterade uppgiften framöver i Regeringskansliet är att förbereda och genomföra ordförandeskapet i EU:s ministerråd första halvåret år 2001. Den sammanlagda budgeten för att genomföra ordförandeskapet beräknas uppgå till ca 735 miljoner kronor. I vårpropositionen 1998 anvisades sammanlagt 455 miljoner kronor för ändamålet. Nu föreslås ytterligare 280 miljoner kronor tillföras anslaget åren 2000 och 2001.

I avvaktan på utredningen om Regeringskansliets långsiktiga dimensionering bör Regeringskansliet dessutom tillföras 50 miljoner kronor år 2000 för den ordinarie verksamheten.

Med anledning av att utrikeshandelsfrågorna har återförts till Utrikesdepartementet förs lönedel m.m. över från utgiftsområde 1, anslag C1 Regeringskansliet m.m. till utgiftsområde 5 Utrikesförvaltnings och internationell samverkan. Medel för verksamheten vid Utrikesdepartementets bibliotek, som slagits samman med Regeringskansliets, förs över från utgiftsområde 5 till utgiftsområde 1, anslag C1 Regeringskansliet m.m. Regeringen avser att inrätta ett särskilt organ bestående av en beredningsgrupp på statssekreterarnivå och ett samordningssekreteriat för en förstärkt överordnad styrning och samordning av underrättelseverksamheten i Regeringskansliet. Medel för detta ändamål förs över från utgiftsområde 6 Totalförsvaret till utgiftsområde 1, anslag C1 Regeringskansliet m.m.

Tabell 6.4 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	2 181 419
Resurser för ordförandeskapet i EU (beslut i VÅP år 1998)	102 070
Pris- och löneomräkning	7 506
Justering av premier	32 160
Överföring UO 5	- 20 000
Överföring UO 5	2 000
Överföring UO 6	7 000
Finansiering kyrka-statreform	-5 000
Ökat resursbehov	190 000
Förslag 2000	2 497 155

För år 2000 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 2 497 155 000 kronor. År 2001 och 2002 beräknas anslaget uppgå till 2 718 435 000 kronor respektive 2 516 469 000 kronor.

C2 Svensk författningssamling

Tabell 6.5 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	789	Anslags-sparande	277
1999	Anslag	1 011	Utgifts-prognos	1 011
2000	Förslag	1 011		
2001	Beräknat	1 011		
2002	Beräknat	1 011		

Från anslaget betalas bl.a. den kostnadsfria tilldelningen av Svensk författningssamling (SFS) till kommuner, landsting och kommunbibliotek som regleras i 7 § författningssamlingsförordningen (1976:725), den s.k. frilistan.

Vid utgången av 1998 uppgick anslagssparandet till 277 000 kronor. Under 1999 har anslagssparande överstigande 3 % av anslaget (247 000 kronor) dragits in.

Regeringens överväganden

Slutsatser

Mot bakgrund av den år 1998 gjorda upphandlingen av tryck- och distributionstjänsten för SFS föreslår regeringen att 1 011 000 kronor anvisas för ändamålet år 2000. Det nuvarande avta-

let gäller till utgången av år 2001. Efter detta kommer en ny upphandling att göras. För åren 2001 och 2002 beräknas anslaget uppgå till 1 011 000 kronor respektive 1 011 000 kronor.

C3 Allmänna val

Tabell 6.6 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	175 963	Anslags- sparande	85 311
1999	Anslag	100 000	Utgifts- prognos	105 000
2000	Förslag	5 000		
2001	Beräknat	15 000		
2002	Beräknat	205 000		

Från anslaget betalas statens kostnader för valsedlar, valkuvert och andra valtillbehör samt ersättningar till vissa myndigheter m.m. för biträde i samband med allmänna val. Anslagsbelastningen är beroende på vilka val som hålls under året. Kostnaderna för riksdagsvalet 1998 blev lägre än beräknat. Främst var det kostnaderna för post-röstning och tryck av valsedlar som blev lägre. Detta bidrog till ett stort anslagssparande på 85 miljoner kronor vid årets slut.

Under 1999 har 37,5 miljoner kronor av anslagssparandet dragits in.

Regeringen föreslår i tilläggsbudgeten i denna proposition att 10 miljoner kronor engångsvis överförs till anslaget B1 Åklagarorganisationen inom utgiftsområde fyra.

Regeringens överväganden

I juni 1999 hölls valet till Europaparlamentet. För att klara partiernas informationsinsatser inför valet förstärktes anslaget engångsvis med 20 miljoner kronor i tilläggsbudget i samband med budgetpropositionen för 1999. Valdeltagandet i 1995 års val till Europaparlamentet uppgick till 41,6 %. För att göra det lättare för väljarna att delta i 1999 års val var det, genom en ändring i vallagen, tillåtet att rösta i vallokal fram till kl. 21.00, jämfört med kl. 20.00 föregående val. Trots extra resurser för partiernas information och ökade möjligheter att rösta i vallokal uppgick valdeltagandet endast till 38,8 procent.

Mot bakgrund av att valdeltagandet i riksdags-, kommunal- och landstingsval under en längre

tid sjunkit gav regeringen under hösten år 1998 Rådet för utvärdering av 1998 års val (Ju 1997:13) i uppdrag att bl.a. utvärdera om, och i så fall på vilket sätt, reformen av det svenska valsystemet påverkade valdeltagandet i 1998 års val. Samtidigt fick Demokratiutredningen (SB 1997:01) i uppdrag att utreda orsakerna till det sjunkande valdeltagandet och att föreslå åtgärder för att öka medborgarnas delaktighet och engagemang i det demokratiska systemet. Vidare har Riksskatteverket genom beslut av regeringen fått i uppdrag att bl.a. göra en jämförande studie av valdeltagandet i valen till Europaparlamentet åren 1995 och 1999. Regeringen har gett Rådet för utvärdering av 1998 års val tilläggsdirektiv för att analysera orsakerna till det låga valdeltagandet i Europaparlamentsvalet.

Bilden av demokratin är motsägelsefull. Deltagandet i den representativa demokratin olika uttryck minskar; valdeltagandet minskar såväl i de allmänna valen som i valet till Europaparlamentet, politiker åtnjuter ett allt mindre förtroende, antalet förtroendevalda minskar, etc. Samtidigt har medborgarna goda kunskaper, stort samhällsengagemang och höga förväntningar på politiken.

Demokratiutredningen analyserar den svenska folkstyrelsens förutsättningar inför 2000-talet. Utredningen skall lämna ett slutbetänkande i slutet av år 1999. Detta betänkande och remissbehandlingen av detsamma kommer att utgöra ett betydelsefullt kunskapsunderlag i regeringens arbete med att förstärka den svenska folkstyrelsen.

Inom Justitiedepartementet förbereds för närvarande ett antal åtgärder som bland annat syftar till att fördjupa det medborgerliga deltagandet i grundläggande demokratiska planerings- och beslutsprocesser. Ytterst handlar det om att värna om och stärka den representativa demokratin funktionssätt. Regeringen ämnar att under år 2000 lämna förslag i denna riktning.

Regeringen har för avsikt att återkomma i samband med vårpropositionen år 2000 angående frågan om genomförandet av dessa förslag.

Slutsatser

Regeringen föreslår att anslaget år 2000 skall uppgå till 5 000 000 kronor. För år 2001 och 2002 beräknas anslaget uppgå till 15 000 000 kronor respektive 205 000 000 kronor.

C4 Stöd till politiska partier

Tabell 6.7 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	140 513	Anslags- sparande	7 260
1999	Anslag	139 900	Utgifts- prognos	139 953
2000	Förslag	145 200		
2001	Beräknat	145 200		
2002	Beräknat	145 200		

Enligt lagen (1972:625, omtryckt 1987:876, ändrad senast 1996:1553) om statligt stöd till politiska partier lämnas stöd dels som partistöd, dels som kanslistöd för ett år i taget räknat fr.o.m. den 15 oktober. Partistödet lämnas som mandatbidrag. Kanslistödet som i princip är avsett endast för partier som är företrädda i riksdagen, lämnas som grundstöd och tilläggsstöd. Nu gäl-

lande belopp fastställdes till sin nuvarande nivå år 1996 (prop. 1996/97:1 utg.omr.1, bet. 1996/97:KU1, rskr. 1996/97:85).

Vid utgången av 1998 uppgick anslagssparandet till 7,3 miljoner kronor. Anslagssparande överstigande 3 % (3 876 000 kronor) har under 1999 dragits in.

Regeringens överväganden

Slutsatser

För år 2000 föreslår regeringen att anslaget skall uppgå till 145 200 000 kronor. År 2001 och 2002 beräknas anslaget uppgå till 145 200 000 kronor respektive 145 200 000 kronor.

7 Centrala myndigheter

7.1 Omfattning

Verksamhetsområdet omfattar Justitiekanslern, Datainspektionen och Sametinget.

7.2 Utgiftsutveckling

Tabell 7.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999 ¹	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
46	56	52	58	53	54

¹ Inklusive beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 1999 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

Då Sametinget inte tagit med kvalitetsaspekten och utvecklingen av väsentliga prestationer i sin redovisning inom respektive verksamhetsgren under de senaste två åren är det svårt att avgöra i vilken utsträckning målen är uppfyllda. Vid ingången av 1998 hade Sametinget en negativ ingående balans på 838 000 kronor. Anslagsförbrukningen under 1998 var 1 199 000 kronor lägre än anvisade medel för året, vilket gjorde att Sametinget hade ett anslagssparande vid årets slut på 362 000 kronor.

Av Justitiekanslerns resultatredovisning för 1998 framgår att antalet inkomna ärenden för första gången sedan 1995 minskat. Jämfört med 1997 minskade antalet inkomna ärenden med cirka 10 %. Minskningen beror framför allt på ändringar i lagstiftningen om personregister re-

spektive övervakningskameror. Antalet ej avgjorda ärenden vid årets slut minskade 1998 med 35 % jämfört med motsvarande siffra 1997. Åldersstrukturen på de ej avgjorda ärendena försämrades däremot något. Anslagsförbrukningen uppgick i stort till anvisade medel för året. Den utgående balansen uppgick till 282 000 kronor.

Den nya personuppgiftslagen har inneburit stora förändringar för Datainspektionens verksamhet. Inspektionens verksamhet har koncentrerats till att sprida kunskap om de nya reglerna samt att utöva tillsyn över att reglerna följs. Det utgående anslagssparandet var 2,7 miljoner kronor.

Mål inom verksamhetsområdet

Justitiekanslern skall värna om rättssäkerheten och förbättra effektiviteten på den offentliga förvaltningens område, se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmänna intresset sätts åt sidan på skaderegleringens område samt bidra till en riktig rättstillämpning och lagföring på tryckfrihetens område.

Datainspektionen skall verka för att automatisk databehandling av personuppgifter inte skall medföra otillbörligt intrång samt att god sed skall iakttas i kreditupplysnings- och inkasso-verksamhet.

Sametinget skall verka för en levande samisk kultur.

7.3 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har haft invändningar mot att Sametingets resultatredovisning i årsredovisningen inte till alla delar är rättvisande och att årsredovisningen inte beslutats av Sametinget, (se anslaget D3 Sametinget).

7.4 Anslag

D1 Justitiekanslern

Tabell 7.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	9 803	Anslags-sparande	282
1999	Anslag	11 626	Utgifts-prognos	11 908
2000	Förslag	12 651		
2001	Beräknat	12 841 ¹		
2002	Beräknat	13 039 ²		

¹ Motsvarar 12 651 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 12 651 tkr i 2000 års prisnivå.

Justitiekanslern (JK) är regeringens högste ombudsman. Verksamheten omfattar stora delar av det juridiska området där JK också har olika funktioner. JK skall utöva tillsyn över offentlig verksamhet. JK skall vidare bevaka statens rätt och vara regeringens juridiske rådgivare. JK har också till uppgift att reglera vissa skadeståndsanspråk som riktas mot staten samt företräda staten inför domstol i sådana, men även andra, mål. JK skall dessutom fullgöra åklagaruppgifter på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden. JK har därtill tillsyn över advokatväsendet och vissa uppgifter i fråga om personregister och övervakningskameror.

Kvarstående anslagssparande från 1998 förväntas bli förbrukade under innevarande budgetår.

Regeringens överväganden

Resultatbedömning

JK:s mål är att värna om rättssäkerheten och förbättra effektiviteten på den offentliga förvaltningens område, att se till att den enskilde kommer till sin rätt utan att det allmänna intresset sätts åt sidan på skaderegleringens område samt att bidra till en riktig rättstillämpning och lagfö-

ring på tryckfrihetens och yttrandefrihetens områden.

Antalet fast anställda var vid årsskiftet 1998/99 13 personer. Personalomsättningen har varit ovanligt hög under 1998.

Av resultatredovisningen för budgetåret 1998 framgår att antalet inkomna ärenden för första gången sedan 1995 har minskat jämfört med det föregående året. Antalet inkomna ärenden under 1998 uppgick till 5 656 och antalet avgjorda ärenden till 6 082. Vid en jämförelse med föregående år har antalet inkomna ärenden minskat med cirka 10 % och antalet avgjorda ärenden ökat med 6 %. Minskningen av antalet inkomna ärenden är främst en följd av ändringar i lagstiftningen om personregister respektive övervakningskameror. Antalet ej avgjorda ärenden vid årets slut jämfört med motsvarande siffra vid utgången av år 1997 har minskat från 1 217 till 791 eller med ca 35 %. Det är främst särskilda insatser inom ärendegruppen skadestånd som har medfört att antalet avgjorda ärenden har ökat samtidigt som antalet ej avgjorda ärenden vid årets slut har minskat. Den genomsnittliga handläggningstiden för de ärendegrupper som får anses ha en särskild betydelse för enskilda, tillsyn och skadestånd, uppgår till två respektive tre månader.

I detta sammanhang bör också nämnas att JK har prioriterat åtgärder mot tryck- och yttrandefrihetsbrottet hets mot folkgrupp. Dessa ärenden kräver ofta särskilda och resurskrävande insatser.

Med beaktande av att personalomsättningen har varit ovanligt hög får JK:s resultat för budgetåret 1998 anses som mycket gott.

Under hösten 1998 och vid årsskiftet 1998/1999 trädde vissa författningsändringar i kraft som har betydelse för JK:s verksamhet.

JK:s instruktion har ändrats i syfte att tillsynsverksamheten skall inriktas på rättsliga systemfrågor, bl.a. på verksamhetsområden där det saknas ordinära tillsynsorgan. Däremot skall JK inte längre vara skyldig att pröva klagomål från enskilda.

Ändringar på tryck- och yttrandefrihetens områden kommer att ge JK möjlighet att helt eller delvis delegera åklagaruppgiften beträffande yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp och olaga våldsskildring till allmän åklagare. Ändringarna innebär samtidigt att yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde utökas.

Vidare kommer vissa ändringar på skadeståndsrättens område att innebära utökade möj-

ligheter till ersättning för den som varit berövad sin frihet eller utsatt för andra tvångsingripanden från det allmännas sida.

Ändringar har även genomförts beträffande personregister och övervakningskameror.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

Slutsatser

Inledningsvis bör det framhållas att JK:s verksamhet i allt väsentligt är av judiciellt slag. Det ingår vanligtvis i verksamheten att göra bedömningar i olika, inte sällan komplicerade, juridiska frågor inom vitt skilda områden. Det är mot den bakgrunden svårt att göra en rättvis bedömning av JK:s prestationer och effekter i förhållande till erhållna resurser. Vidare styrs verksamheten i stor utsträckning av de anmälningar som enskilda och myndigheter gör. JK rör således inte själv över ärendetillströmningen eller inriktningen på denna. Det är därmed också svårt att förutsäga inom vilket verksamhetsområde tyngdpunkten i verksamheten tid efter annan kommer att ligga. En ytterligare aspekt är att vissa ärendegrupper har förturskaraktär.

En tendens under 1990-talet är att antalet inkomna ärenden inom ärendegrupperna Skadestånd samt Tryck- och yttrandefrihet har ökat markant. Under 1998 inkom 1 822 respektive 338 ärenden inom dessa grupper. Motsvarande siffror för 1990 var 880 respektive 170.

Ökningen av antalet inkomna ärenden på det tryck- och yttrandefrihetsrättsliga området är en följd av yttrandefrihetsgrundlagens ikraftträdande den 1 januari 1992 men också av den tekniska utvecklingen samt en ökad medvetenhet hos allmänheten och berörda myndigheter på detta område.

Ökningen av antalet inkomna skadeståndsändanden under senare år är främst att hänföra till skadeståndsanspråk som grundas på påståenden om överträdelse av EG-regler.

Vissa författningsändringar under hösten 1998 och vid årsskiftet 1998/99 har redan fått eller kommer att få betydelse för JK:s fortsatta verksamhet.

Ändringen i JK:s instruktion kan på sikt antas leda till att antalet anmälningar från allmänheten kommer att minska. Samtidigt finns det anledning att anta att de tillsynsärenden som JK tar upp till prövning kommer att vara mer övergripande och resurskrävande. De ändringar i yttrandefrihetsgrundlagen som möjliggör för JK att delegera utförandet av förundersökning beträffande yttrandefrihetsbrotten hets mot folkgrupp och olaga våldsskildring till allmän åklagare bör å ena sidan innebära en lättnad för JK:s organisation. Det kan å andra sidan på goda grunder antas att förändringen av yttrandefrihetsgrundlagens tillämpningsområde kommer att kräva resursinsatser från JK:s sida. Även den fortsatta tekniska utvecklingen, med möjligheter för var och en att snabbt och enkelt framställa, mångfaldiga och distribuera förgripligt material, kommer att förutsätta intensiva och resurskrävande insatser från JK:s sida.

Även de ändringar som genomförts på skadeståndsrättens område kommer att medföra en ökad arbetsbörda för JK. Det är emellertid svårt att nu bedöma vilka resurser som kommer att krävas för att även framdeles kunna upprätthålla rimliga handläggningstider m.m. på detta område. I detta sammanhang bör också uppmärksammas sådana skadeståndsanspråk som grundas på påståenden om bristande överensstämmelse mellan nationell rätt och gemenskapsrätten. Dessa ärenden är inte sällan av komplicerad juridisk natur. Sådana ärenden kan också ta stora resurser i anspråk.

För att bl.a. möta den väntade påfrestningen på JK:s organisation som författningsändringarna kunde antas innebära justerades anslaget upp med 2 miljoner kronor 1999 (prop. 1998/99:1, bet.1998/99:KU1, rskr.1998/99:92).

Som kompensation för beräknade ökade utgifter för löner, lokaler m.m. justeras anslaget upp med 76 000 kronor år 2000.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 906 000 kronor.

Regeringen anser att JK för 2000 bör anvisas ett anslagsbelopp som uppgår till 12 651 000 kronor. För år 2001 och 2002 beräknas förbrukningen uppgå till 12 841 000 kronor respektive 13 039 000 kronor.

Tabell 7.3 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	11 626
Pris och löneomräkning	76
Justering av premier	906
Övrigt	43
Förslag 2000	12 651

D2 Datainspektionen

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1998	Utfall	23 660	Anslags- sparande	2 759
1999	Anslag	30 309	Utgifts- prognos	27 050
2000	Förslag	30 365		
2001	Beräknat	25 989 ¹		
2002	Beräknat	26 390 ²		

¹ Motsvarar 25 605 tkr i 2000 års prisnivå.² Motsvarar 25 605 tkr i 2000 års prisnivå.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Datainspektionens mål för år 1998 har varit

- att automatisk databehandling av personuppgifter inte skall medföra otillbörligt intrång i enskildas personliga integritet; målet skall nås utan att användningen av teknik onödigt hindras eller försvåras
- att god sed skall iakttas i kreditupplysnings- och inkassoverksamhet.

Någon samlad bedömning av i vilken utsträckning dessa effektmål uppnåtts har inte gjorts i inspektionens årsredovisning.

Verksamhetsmålen har återrapporterats enligt kraven i regleringsbrevet för verksamhetsområdena tillsyn, tillstånd och information.

När det gäller tillsynsverksamheten skulle inspektioner bedrivas i minst lika stor omfattning som under de två senaste budgetåren. Under 1998 utfördes 113 inspektioner (11 temainspektioner, 53 andra fältinspektioner och 49 enkätinspektioner) att jämföra med 1997 då 154 fältinspektioner utfördes. Även om antalet inspek-

tioner har minskat så har inspektionsverksamheten varit lika omfattande som tidigare när det gäller innehåll och nedlagda resurser.

När det gäller tillståndsverksamheten skulle den genomsnittliga omloppstiden för tillståndsärenden inte överstiga tre månader. Under 1998 var den genomsnittliga omloppstiden mindre än två månader. Trots att datalagens tillståndskrav för nya register upphörde i oktober kom det under året in 4 030 tillståndsansökningar, vilket är ungefär lika många som under 1997. Orsaken var att det i oktober kom in 756 ansökningar från kommunala nämnder om protokoll och diaries i databaser och 476 anmälningar avseende register inom socialförsäkringen. Bortsett från dessa speciella ansökningar har antalet tillståndsärenden minskat med drygt en fjärdedel jämfört med 1997.

När det gäller informationsverksamheten skulle denna öka de registeransvarigas kunskap om integritetsskyddsreglerna. Inspektionens webbplats hade under året 70 000 besök och ett s.k. call-center har inrättats med tre jurister som besvarar frågor. Antalet förfrågningar per telefon ökar stadigt och antalet e-postfrågor var 1 000 jämfört med 100 under 1997. Antalet externa föreläsningar har ökat från 50 under 1997 till 89 under 1998. Två konferenser om personuppgiftslagen har genomförts med närmare 250 deltagare per gång.

Slutsatser

Den nya personuppgiftslagen innebär stora förändringar för Datainspektionens verksamhet. Licensavgifterna har avskaffats och licens- och tillståndssystemet i datalagen upphör slutgiltigt i oktober 2001. Inspektionens verksamhet i anslutning till personuppgiftslagen koncentreras i stället till att sprida kunskap om de nya reglerna samt att utöva tillsyn över att reglerna följs.

Datalagen skall under en treårig övergångsperiod tillämpas på behandlingar som påbörjats före ikraftträdandet av personuppgiftslagen. Det innebär att Datainspektionen t.o.m den 30 september 2001 skall tillämpa både den gamla och nya lagen.

I och med att övergångsperioden upphör och datalagen helt ersätts av personuppgiftslagen får inspektionen en väsentligt annorlunda roll. Den nya personuppgiftslagen bygger på tanken på att ansvaret för behandlingen av personuppgifter skall ligga främst hos den som har ansvaret för

verksamheten. Integritetsskyddet blir därmed decentraliserat i mycket större omfattning än i dag. Detta påverkar självfallet inriktningen och omfattningen av Datainspektionens verksamhet. Erfarenheterna av personuppgiftslagen bör utvärderas så snart det är möjligt och en fördjupad analys behöver göras av vilka krav som personuppgiftslagen ställer på Datainspektionen.

Den tekniska utvecklingen innebär nya integritetsrisker och aktualiserar nya dimensioner på integritetsfrågorna. Internetutvecklingen ger i många avseenden radikalt annorlunda förutsättningar för arbetet med att värna enskildas integritet. Den pågående konvergensen på IT-, tele- och mediaområdena är en annan utvecklingstendens som påverkar möjligheterna till reglering och tillsyn över integritetsfrågor. I utvecklingen ligger också att det blir allt svårare att avgränsa integritetsfrågorna från IT-säkerhetsfrågor i en vidare mening. Behoven av att kunna skydda sin identitet och sin elektroniska kommunikation från obehörig åtkomst, att kunna göra elektroniska betalningar med hög säkerhet etc. kan komma att ställa krav på ny reglering och tillsyn.

Regeringen avser mot denna bakgrund att tillkalla en utredare med uppgift att analysera dessa utvecklingstendenser och överväga den framtida inriktningen och finansieringen av Datainspektionens verksamhet.

Regeringen föreslår att Datainspektionen för år 2000 anvisas ett anslag på 30 365 000 kronor. För 2001 har anslaget beräknats till 25 989 000 kronor och för 2002 till 26 390 000 kronor.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 1 449 000 kronor.

Tabell 7.5 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	30 309
Pris- och löneomräkning	+177
Engångsvisa överföringar, nettoförändring	-1 240
Lokalkostnadsbesparing enligt tidigare beslut	-330
Justering av premier	+ 1 449
Förslag 2000	30 365

D3 Sametinget

Tabell 7.6 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	12 167	Anslags- sparande	362
1999	Anslag	13 661	Utgifts- prognos	13 139
2000	Förslag	15 309		
2001	Beräknat	14 744		
2002	Beräknat	14 992		

¹ Möverföring av 800 tkr från UO 23 D1.

² Motsvarar 14 509 tkr i 2000 års prisnivå.

³ Motsvarar 14 509 tkr i 2000 års prisnivå.

Sametinget är en statlig förvaltningsmyndighet och samtidigt ett samiskt folkvalt organ. Sametinget inledde sin verksamhet i augusti 1993. De övergripande målen är enligt sametingslagen (1992:1433) att verka för en levande samisk kultur och därvid ta initiativ till verksamheter och föreslå åtgärder som främjar denna kultur. Sametinget skall bl.a. medverka i samhällsplaneringen och bevaka att samiska behov beaktas.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Årsredovisningen uppvisar stora brister vilket försvårar bedömningen av 1998 års resultat. Den information som efterfrågas i regleringsbrevet om kvalitet samt utvecklingen av väsentliga prestationer inom respektive verksamhetsgren under de senaste två åren saknas.

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Enligt RRV:s revisionsrapport finns det så pass många brister i Sametingets redovisning att detta resulterat i en invändning från RRV:s sida att årsredovisningens resultatredovisningsdel inte till alla delar är rättvisande. Förutom ovan nämnda brister saknas enligt RRV dokumentation som verifierar lämnade uppgifter och omdömen i årsredovisningen. Jämförelse mellan lämnade prognoser och det faktiska anslagsutfallet har inte heller redovisats. Enligt RRV bör Sametinget inför kommande år se över sina rutiner för utarbetande av årsredovisningens resultatredovisningsdel.

Genom ett engångsvist resurstillskott avser regeringen att möjliggöra en förstärkning av Sametingets ekonomiadministration. Resursförstärkningen avser framför allt kvalitetssäkring och redovisning. Från utgiftsområde 23, D1 Främjande av rennäringen m.m. överförs engångsvis 800 000 kronor för budgetår 2000.

Sametinget har dessutom i regleringsbrevet för 1999 ålagts att utarbeta en programplan som skall innehålla mål som kan följas upp och kritier och metoder för resultatmätning. Sametinget har även ålagts att kvalitetssäkra sin ekonomiadministration och hela sin verksamhet i enlighet med den analys som RRV presenterade i en rapport den 4 november 1998.

Regeringen avser också att klarare definiera ansvars- och befogenhetsfördelning mellan plenum, styrelse och kansli för att motverka oklara roller och otillräcklig uppföljning av verksamheten. Detta kommer att ske genom ändring i förordningen (1993:327) med instruktion för Sametinget.

Slutsatser

För åren 2000 och 2001 beräknas anslaget uppgå till 15 309 000 kr respektive 14 744 000 kr. Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringar. Anslaget har tillförts 786 000 kronor.

Tabell 7.7 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	13 661
Pris- och löneomräkning	62
Justering av premier	786
Överföring från UO 23 D1	800
Förslag 2000	15 309

8 Mediefrågor

8.1 Omfattning

Verksamhetsområdet omfattar myndigheterna inom press-, radio- och TV-området samt presstöd och stöd till radio- och kassettidningar. Övriga verksamheter inom medieområdet redovisas under utgiftsområde 17.

8.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 8.1 Utgiftsutvecklingen

Miljoner kronor (löpande priser)

Utfall 1998	Anslag 1999	Utgifts- prognos 1999	Förslag anslag 2000	Beräknat anslag 2001	Beräknat anslag 2002
684,0	678,2	685,4	684,9	688,7	690,1

Verksamhetsutfall och ekonomiskt utfall

En uppföljning av användningen av det tillfälliga driftsstödet, som fördelats under åren 1997 och 1998, visar att stödet varit ett nödvändigt bidrag för många tidningar med akuta ekonomiska problem.

Under år 1998 uppgick koncessionsavgiften för TV4 till ca 343 miljoner kronor avseende intjänandeåret 1997. År 1999 uppgick avgiften till ca 428 miljoner kronor för intjänandeåret 1998. År 1998 uppgick avgifterna för att sända lokalradio till ca 119 miljoner kronor och för närradio till drygt en miljon kronor.

Förändringar

Den 1 juli 1998 ändrades vissa bestämmelser i radio- och TV-lagen om närradio. Bland annat togs kravet bort om att en förening för att få sändningstillstånd skall ha annan huvudsaklig verksamhet än närradio. Sändningstidsavgifterna avskaffades och möjlighet att tillåta sändningar över större sändningsområden än en kommun infördes.

Prioriteringar

De statliga insatserna för dagspressen förstärks. I syfte att värna den publicistiska mångfalden föreslås att driftsstödet höjs från år 2000. För att långsiktigt värna presstödssystemet och att presstöd skall ges till tidningar med störst behov föreslås att gränsen för hushållstäckning för medel- och högfrekventa tidningar ändras från 40 % till 30 %. För lågfrekventa tidningar föreslås en mjukare upplagetröskel i syfte att underlätta den fortsatta utgivningen.

En schablonmodell för ersättning till taltidningsföretagen föreslås.

För att hela befolkningen skall ha tillgång till TV kommer marknätet att vara avgörande under överskådlig tid. Digitala TV-sändningar i marknätet har inletts och ytterligare sändningstillstånd kommer att fördelas i slutet av år 1999.

Under våren 1999 har tre utredningar lämnat förslag till regeringen om förändringar inom medieområdet. Utredningarnas förslag syftar till att motverka skadlig ägar- och maktkoncentration inom massmedierna, att reformera lokalradion samt att kartlägga behovet av att sam-

ordna lagstiftningen inom bl.a. radio, television och televerksamhet.

Satsningen på radio och TV i allmänhetens tjänst fortsätter. Regeringen föreslår att Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio AB (SR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR) även för år 2000 tilldelas särskilda medel på sammanlagt 100 miljoner kronor för förnyelse. SVT föreslås också för år 2000 få 75 miljoner kronor för särskilt kvalificerad programproduktion. Regeringen föreslår också att SR för år 2000 tilldelas särskilda medel på 10 miljoner kronor för att stärka mångfald och kvalitet i programutbudet (se utgiftsområde 17).

Det nya filmavtalet innebär en rad förändringar och kraftiga förstärkningar av nuvarande stöd till produktion och visning av svensk film (se utgiftsområde 17).

8.3 Resultatbedömning

Tillståndet och utvecklingen inom området

Mediemarknad

Den svenska mediemarknaden har genomgått stora och genomgripande förändringar under 1990-talet. Avregleringen av etermedierna och den tekniska utvecklingen har förändrat förutsättningarna på marknaden och skapat utrymme för nya aktörer. Internet har kommit att utvecklas till ett informations- och kommunikationssystem av väsentlig betydelse.

Medieanvändning

Enligt Mediebarometern 1998 (Nordicom) har den totala medieanvändningen under 1990-talet varit relativt konstant¹. Vissa tendenser till förändringar kan dock påvisas, bland annat en kraftig ökning av användningen av Internet i hemmet. Under en genomsnittlig dag år 1998 använde 8 % av befolkningen Internet i hemmet, jämfört med 2 % år 1997.

Den totala medieanvändningen är nästan sex timmar per person under en genomsnittlig dag. Radio och TV dominerar tidsmässigt. Drygt två timmar om dagen ägnas åt radiolyssnande och en och en halv timme åt TV-tittande.

TV, radio och morgontidningar är de medier som har störst räckvidd. En genomsnittlig dag tittar 86 % av befolkningen på TV, lyssnar 80 % på radio och läser 75 % en morgontidning. Andelen TV-tittare har ökat successivt sedan början av 1990-talet. Radiolyssnandet uppvisade en uppgång i mitten på 1990-talet men har inte ökat de senaste åren. Andelen som läst eller tittat i en morgontidning en genomsnittlig dag har ökat från 72 % år 1997 till 75 % år 1998.

Medieanvändningen skiljer sig åt mellan olika åldersgrupper. Andelen TV-tittare är störst i åldersgrupperna 9–14 och 65–79 år. Andelen radiolyssnare är störst i åldrarna 25–64 år. Läsning av morgontidningar är vanligast i åldersgruppen 65–79 år.

Den bruttotid som ägnas åt medier är relativt likartad för kvinnor och män och användningen av olika medier skiljer sig inte i någon större utsträckning mellan könen.

Enligt Tidningsstatistik AB var totalupplagan för dagstidningar år 1998 knappt 4,2 miljoner exemplar per dag, vilket är en liten minskning jämfört med år 1997. Den sammanlagda upplagan för stötidningarna var drygt 700 000 exemplar, vilket är en minskning med ca 5 % jämfört med året innan.

Enligt Presstödsnämndens rapport Dagspressens ekonomi 1998 förbättrades ekonomin för tidningar utan driftsstöd under år 1998. Generellt sett är skillnaderna i ekonomiskt resultat betydande mellan tidningar utan och med driftsstöd.

TV-utbudet

Granskningsnämnden för radio och TV har publicerat en rapport om det svenska TV-utbudet. Bland annat redovisas resultat av en studie av sju TV-kanaler som riktar sig till hela landet (SVT1, SVT2, TV3, TV4, Kanal 5, TV6 och Z-TV). Studien visar att utbudet i SVT i sin helhet karaktäriseras av mycket stor mångfald i fråga om innehåll. TV4 profilerar sig som en kanal med ett utbud som ligger mycket nära den genomsnittliga svenska TV-kanalen. Utbudet i TV3, Kanal 5 och TV6 präglas av underhållning och förströelse.

¹ Uppgifter om medieanvändningen avser åldersgruppen 9–79 år.

Nätverksbildning på lokalradioområdet

Radio- och TV-verket har kartlagt ägarförhållandena inom lokalradion. Sammanställningen visar att det finns ett omfattande nätverkssamarbete mellan flertalet innehavare av lokalradiotillstånd. För närvarande finns 84 sändningstillstånd för lokalradio. Av dem ingår 76 i något av nätverken NRJ/Energy, MTG/RIX och Mix Megapol. De nuvarande tillstånden gäller till utgången av år 2000 och är fördelade på 39 olika sändningsområden.

De viktigaste statliga insatserna inom området*Digitala TV-sändningar i marknätet*

I juni 1998 meddelade regeringen tillstånd för digitala TV-sändningar i marknätet. Regeringen ändrade sändningstillstånden i december 1998 då ytterligare ett sändarnät blev tillgängligt. För närvarande har 11 företag tillstånd att sända i de tre sändarnät som är tillgängliga för digital mark-sänd TV.

Regeringen har den 23 juni 1999 beslutat att sändningsutrymme för digitala TV-sändningar som motsvarar ytterligare en frekvenskanal får upplåtas i de områden som omfattas av den första uppbyggnadsetappen. Fördelningen av sändningstillstånd sker i slutet av år 1999.

Regeringen har tillkallat en parlamentarisk kommitté (dir. 1997:137) med uppdrag att följa och utvärdera de markbundna digitala TV-sändningarna under den första etappen. Kommittén har också till uppgift att medverka vid urvalet av de programföretag som ges tillstånd genom att yttra sig över ansökningarna till Radio- och TV-verket.

Presstödet

Stödtidningarna är i hög grad beroende av driftsstödet för sin överlevnad och många tidningar med driftsstöd har en svår ekonomisk situation. Under åren 1997 och 1998 fördelades därför ett tillfälligt presstödet inom ramen för anslaget (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU11, rskr. 1997/98:45). En uppföljning av användningen av det tillfälliga driftsstödet visar att stödet varit ett nödvändigt bidrag för många tidningar med akuta ekonomiska problem.

Uppföljning av utredningar

Tre utredningar på medieområdet har avslutats under våren 1999.

Den s.k. konvergensutredningen (dir. 1997:95) har överlämnat betänkandet Konvergens och förändring (SOU 1999:55) med förslag som rör samordning av lagstiftningen för medie- och telesektorerna. Remissbehandling av betänkandet pågår.

Den parlamentariskt sammansatta Mediekoncentrationskommittén (dir. 1997:136) har överlämnat betänkandet Yttrandefriheten och konkurrensen (SOU 1999:30) som innehåller förslag till en ny mediekoncentrationslag m.m. Remissbehandling av betänkandet pågår.

En särskild utredare (dir. 1997:11) har överlämnat betänkandet Den framtida kommersiella lokalradion (SOU 1999:14) med förslag om framtida villkor för den kommersiella lokalradion. Betänkandet har remissbehandlats. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om förändrad lagstiftning för den lokala radion.

Effekter av de statliga insatserna

Presstödet har stor betydelse för att bevara mångfalden inom dagspressen. I en rapport från Presstödsnämnden (Ku1999/1437/Me) avseende uppdraget att bedöma presstödet effekter redovisas att de som är i störst behov av stöd är de med den svagaste hushållstäckningen och att driftsstödet har bidragit till att dessa tidningar kan överleva. I rapporten konstateras också att presstödet har lett till en mer allsidig lokal nyhetsförmedling och bidragit till att bevara strukturen på tidningsmarknaden.

Statens insatser för att möjliggöra sändningar av digital marksänd TV har bl.a. betydelse för tillgången till ett varierat radio- och TV-utbud över landet, samt på sikt för ett mer effektivt utnyttjande av frekvensutrymmet.

Radio- och TV-verket har regeringens uppdrag att följa utvecklingen inom medieområdet. Nu finns omfattande information som Radio- och TV-verket och andra myndigheter på medieområdet producerat.

Det är för tidigt att dra några bestämda slutsatser om vilka effekter de ändrade bestämmelserna om närradio som beskrivits ovan har haft. Vad som kan skönjas är dock en viss uppgång i antalet sammanslutningar som har sändningstillstånd (1 149 st den 3 september 1999).

Det växande antalet taltidningar har medfört en ökad geografisk spridning över landet och en ökad mångfald på taltidningsmarknaden.

Regeringens slutsatser

Målen för statens insatser inom verksamhetsområdet är att stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter, garantera massmediernas oberoende, säkerställa tillgängligheten till massmedierna, motverka skadliga inslag i massmedierna samt att främja nyskapande och tillgång till ett varierat utbud.

De statliga insatserna syftar bl.a. till att ta till vara de nya förutsättningar som teknikutvecklingen erbjuder och att skapa en ändamålsenlig lagstiftning. På detta sätt kan insatserna bidra till att värna mångfalden och den reella yttrandefriheten på medieområdet. Vidare skapas förutsättningar för olika massmedier att finnas tillgängliga i hela landet.

Presstödet syftar främst till att bevara och stärka den publicistiska mångfalden. Det är mot den bakgrunden som regeringen föreslår en generell höjning av driftsstödet med 4,5 % från år 2000. Den minskade hushållstäckningen för många dagstidningar under 1990-talet innebär bl.a. att ett antal förstaidningar har närmast sig gränsen för driftsstöd utan att deras ekonomiska situation har förändrats. Allt fler tidningar, som driftsstödet ursprungligen inte är avsett att stödja, kan därmed bli aktuella för driftsstöd. I denna proposition föreslås att gränsen för hushållstäckning för medel- och högfrekventa tidningar sänks från 40 till 30 %. På detta sätt kan trovärdigheten för presstödet värnas genom att de tidningar som i första hand är i behov av stöd får del av stödet. För att underlätta för många lågfrekventa tidningar att fortsätta utgivningen föreslås också en förändring avseende upplagetröskeln för dessa tidningar. Regeringen avser att se över fördelningen av det begränsade driftsstödet som en följd av förändringar på marknader där stödet fördelas.

Regeringen föreslår i denna proposition att ersättningsprinciperna för taltidningar ändras. Förslaget innebär att ersättningen skall utgå enligt en schablonmodell i stället för den nuvarande nettokostnadsprincipen.

Det är fortsatt viktigt att följa utvecklingen på medieområdet. Mediemyndigheternas arbete med att ta fram och sprida information inom området är angeläget.

Resultatet inom verksamhetsområdet bedöms som tillfredsställande. Inriktningen inom området kommer därför i huvudsak att ligga fast för år 2000.

8.4 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte lämnat några inläggningar i revisionsberättelserna.

8.5 Skatteavvikelser

Från den 1 januari 1996 utgår mervärdesskatt med en skattesats om 6 % för allmänna nyhetstidningar. Tidigare var nyhetstidningar undantagna från skatteplikt. De nettoberäknade skatteavvikelserna för allmänna nyhetstidningar beräknas uppgå till 1,34 miljarder kronor år 1999 och 1,38 miljarder kronor år 2000.

8.6 Anslag

E1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden

Tabell 8.2 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	4 601	Anslags-sparande	2 693
1999	Anslag	4 601	Utgifts-prognos	5 758
2000	Förslag	5 387		
2001	Beräknat	5 473 ¹		
2002	Beräknat	5 565 ²		

¹ Motsvarar 5 387 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 5 387 tkr i 2000 års prisnivå.

Presstödsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till dagspressen. Taltidningsnämndens huvudsakliga uppgift är att fördela det statliga stödet till radio- och kassettidningar.

Det anslagssparande som redovisas beror bl.a. på att kostnaden för att anlita specialistkompetens blivit lägre än vad som förutsågs. I budgetunderlaget och i en senare separat redogörelse anges att anslagssparandet från år 1998 bl.a. avses användas för att fortsätta arbetet med att ut-

veckla metoder för mätning av presstödet och taltidningsstödet effekter. Regeringen har beslutat att ställa 1,5 miljoner kronor av anslags-sparandet till regeringens disposition. På tilläggsbudget i denna proposition föreslås att anslaget minskas med 1,5 miljoner kronor för förstärkning av presstödet. Anslagssparandet kommer, som en följd härav, att användas för kostnader under anslaget.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

De båda nämndernas förvaltningsuppgifter fullgörs av Presstödsnämndens kansli. Av de samlade resurserna används ca 28 % för Presstödsnämnden, 38 % för Taltidningsnämnden samt 34 % för gemensamma uppgifter.

Presstödsnämnden har inlett ett samarbete med Radio- och TV-verket för att följa utvecklingen inom medieområdet.

Slutsatser

De båda nämndernas verksamhet fungerar väl och inga förändringar av inriktningen på verksamheten föreslås för kommande år. Anslaget föreslås öka med 750 000 kronor vilket motsvarar den tillfälliga minskningen som genomfördes för år 1999.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 25 000 kronor.

Tabell 8.3 Beräkning av anslaget för år 2000

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 1999	4 601
Pris- och löneomräkning	+ 11
Återställande av anslagsnivå	+ 750
Justering av premier	+ 25
Förslag 2000	5 387

E2 Presstöd

Tabell 8.4 Anslagsutvecklingen

<i>Tusental kronor</i>				
1998	Utfall	543 041	Anslagskredit	-13 735
1999	Anslag	531 579	Utgiftsprognos	530 538
2000	Förslag	536 579		
2001	Beräknat	539 029		
2002	Beräknat	539 029		

Från anslaget ges bidrag till dagspressen i enlighet med bestämmelserna i presstödsförordningen (1990:524). Under åren 1997 och 1998 fördelades även ett tillfälligt driftsstöd inom ramen för anslaget. Presstöd ges i form av driftsstöd och distributionsstöd. Utgifterna för presstödet styrs bl.a. av antalet stödberättigade tidningar och storleken på dessa tidningars upplagor.

Under år 1998 användes anslagskrediten för att täcka kostnaderna för presstödet, inkl. det tillfälliga driftsstödet. För att minska kreditanvändningen under år 1999 föreslås på tilläggsbudget i denna proposition att anslaget tillförs 9 117 000 kronor engångsvis. Enligt utgiftsprognosen för år 1999 kommer anslagskrediten att användas med ca 3 miljoner kronor för att täcka utgifterna för presstödet.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Under år 1998 fanns det totalt 160 dagstidningar i Sverige med en sammanlagd upplaga på knappt 4,2 miljoner exemplar. 75 tidningar beviljades driftsstöd under året, varav 51 lågfrekventa (1–2 nr/vecka) tidningar och 24 hög- och medelfrekventa (3–7 nr/vecka) tidningar. Den sammanlagda upplagan för stödtidningarna var drygt 700 000 exemplar, vilket var en minskning med ca 5 % jämfört med året innan. Totalt hade tidningarna med driftsstöd 17 % av dagspressens

totala upplaga år 1998. Dagspressens upplaga har minskat med nära 15 % eller omkring 720 000 exemplar mellan år 1990 och 1998. Nedgången har varit störst (27 %) för flerdagars landsortstidningar med driftsstöd. Storstadstidningar med stöd har tappat 26 % av sin upplaga under samma period. Som en följd av bl.a. minskade upplagor har även hushållstäckningen minskat. Presstödet motsvarar ca 3 % av branschens omsättning.

Slutsatser

De flesta tidningar med driftsstöd är beroende av stödet för sin överlevnad. För att underlätta tidningarnas möjlighet att fortsätta sin utgivning föreslås en generell höjning av driftsstödet. Det föreslås också regelförändringar i syfte att förbättra möjligheten för presstödsystemet att fungera ändamålsenligt även i framtiden.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2000 anvisas 536 579 000 kronor, vilket är en förstärkning med 5 miljoner kronor. Även under åren 2001 och 2002 beräknas anslaget tillföras 5 miljoner kronor årligen. Från och med år 2001 beräknas en nivåökning av anslaget med 2 450 000 kronor.

Tabell 8.5 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	531 579
Tillfällig förstärkning	5 000
Förslag 2000	536 579

Ändrade presstödsregler

I juni 1999 presenterade Kulturdepartementet en promemoria (Ku1999/1913/Me) med förslag om ändringar i presstödsförordningen. I promemorian behandlas bl.a. de frågor som riksdagen bett regeringen att uppmärksamma (bet. 1997/98:KU1, rskr. 1997/98:94). Promemorian har remissbehandlats.

Regeringen föreslår förutom de åtgärder som tas upp i promemorian att en generell höjning görs av driftsstödet. Regeringen har också beslutat att ge Presstödsnämnden i uppdrag att kartlägga och analysera distributionssituationen för tidningar med endagsutgivning. Nämnden skall också undersöka möjligheterna för dessa tidningar att ingå i samdistributionen.

Driftsstödet höjs

Regeringens förslag: Stödbeloppen för driftsstödet höjs med 4,5 % från år 2000.

Skälen för regeringens förslag: Många tidningar med driftsstöd har drabbats hårt av sjunkande upplagor och hushållstäckning under 1990-talet. Denna trend är ett hot mot en bibehållen mångfald inom dagspressen och försvarar anpassningen till de nya förutsättningarna på medieområdet. Många tidningar lever på marginalen och har svårigheter att öka sina intäkter. Situationen för dagspressen är en följd både av en försämrad konjunktur och en strukturell förändring i branschen.

Driftsstödet har utgått enligt i huvudsak nuvarande regler sedan år 1990. Stödbeloppen för olika tidningskategorier har legat fast sedan år 1996. Under åren 1997 och 1998 fördelades ett tillfälligt driftsstöd i syfte att värna en fortsatt mångfald på tidningsmarknaden i en situation då många dagstidningar befann sig i en sådan ekonomisk kris att den fortsatta utgivningen hotades. Presstödsnämnden har följt upp användningen av det tillfälliga driftsstödet i en rapport till regeringen (Ku1999/2160/Me). Av rapporten framgår att det tillfälliga driftsstödet kom vid en tidpunkt då det fanns stort behov av stöd. Uppföljningen visar att stödet i många fall användes för löpande utgifter och att investeringsbehovet i bl.a. ny teknisk utrustning är stort. Presstödsnämnden drar i rapporten slutsatsen att tidningar med driftsstöd troligen inte, utom i enstaka undantagsfall, genom ytterligare rationaliseringar etc. kan förbättra sin ekonomi och att de statliga insatserna kan behöva förstärkas.

Mot denna bakgrund och i syfte att långsiktigt värna den publicistiska mångfalden bör driftsstödet höjas. En höjning motsvarande 4,5 % av de nuvarande stödbeloppen föreslås. Den sammanlagda höjningen motsvarar ca 20 miljoner kronor och finansieras inom anslaget för presstödet genom regelförändringar.

En mildrad tröskeffekt för lågfrekventa tidningar

Regeringens förslag: De lågfrekventa dagstidningar vars upplaga hamnar under gränsen 2 000 exemplar, men över 1 500 exemplar, får ett ore-

ducerat driftsstöd under en period av högst två år. Därefter avvecklas stödet. Ett nytt oreducerat driftsstöd till en tidning vars upplaga understiger 2 000 exemplar kan beviljas först när upplagan överstigit 2 000 exemplar under minst tre år.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslogs att en tidning vars upplaga hamnar under 2 000 exemplar, men över 1 500 exemplar, skulle få ett oreducerat driftsstöd under högst tre år. Det föreslogs också att ett nytt stöd enligt bestämmelsen kan beviljas först när upplagan överstigit 2 000 exemplar under minst fyra år.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är övervägande positiva till förslaget. *Tidningsutgivarna* påpekar att med den föreslagna regeln saknas incitament för en tidning att åter höja upplagan över 2 000 exemplar förrän efter tre år. *Presstödsnämnden* ställer sig tveksam till att oreducerat driftsstöd utgår under så lång tid som tre år.

Skälen för regeringens förslag: Förslaget är en följd av riksdagens tillkännagivande (bet. 1997/98:KU1, rskr. 1997/98:94) att regeringen bör uppmärksamma de tröskeffekter som kan drabba en- och tvådagartidningar, vars upplagor sjunker under kvalifikationsgränsen.

Förslaget innebär att tidningar som hamnar under upplagegränsen för driftsstöd har möjlighet att med ett bibehållet fullt driftsstöd återigen öka sin upplaga. En avveckling av stödet enligt nuvarande ordning gör det normalt nödvändigt med en ytterligare minskning av utgivningsfrekvensen eller andra försämringar av tidningens kvalitet, om avvecklingen inte medför tidningens nedläggning.

Det är samtidigt nödvändigt att behålla någon form av undre gräns. En ny undre gräns på 1 500 exemplar föreslås därför. En ny tröskeffekt inträder självfallet om upplagan faller också under denna gräns, men tillsammans med den nuvarande avtrappningsordningen ger förslaget en mer realistisk möjlighet att åter nå den lägsta upplagegränsen för ordinarie driftsstöd.

Ambitionen för en tidning som får stöd enligt förslaget bör vara att så snabbt som möjligt åter nå en upplaga om minst 2 000 exemplar. Därför föreslås att en regel införs som innebär att en tidning som får driftsstöd trots att upplagan inte når upp till 2 000 exemplar inte skall kunna få stöd under mer än sammanlagt högst två år. I

promemorian föreslogs en period om högst tre år. Regeringens bedömning är att den kortare perioden ger ett större incitament att höja upplagan på nytt. Det bör dock inte vara möjligt att få oreducerat driftsstöd om upplagan enbart under kortare perioder når över den ordinarie upplagegränsen så att en tidning i praktiken mer eller mindre permanent ligger under 2 000 exemplar. Ett nytt oreducerat driftsstöd till en tidning vars upplaga understiger 2 000 exemplar kan beviljas först när upplagan överstigit 2 000 exemplar under minst tre år.

Kravet på hushållstäckning

Regeringens förslag: Gränsen för högsta hushållstäckning för att få driftsstöd sänks från 40 % till 30 % för hög- och medelfrekventa tidningar. Regeln gäller tidningar där beslut om nytt driftsstöd fattats för år 1998 eller senare. Tidningar som fick driftsstöd under år 1999 och vars rätt upphör med anledning av förslaget bör under en övergångsperiod få reducerat driftsstöd enligt gällande avvecklingsregel i presstödsförordningen. Under avvecklingen upprätthålls inte kravet på att tidningens redaktionella innehåll skall uppgå till 51 % av det totala innehållet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag. I promemorian föreslås dock en treårig avtrappning av stödet för de tidningar vars stöd upphör med anledning av förslaget.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är övervägande positiva till förslaget. *Presstödsnämnden* framhåller att avtrappningen inte behöver förlängas eftersom det inte finns några praktiska hinder för att tidningsföretagen på ett planerat sätt skall hinna vidta nödvändiga åtgärder med anledning av förordningsändringen. *Svenska Journalistförbundet* och *Pres(s)gruppen* bedömer att en treårig avtrappning är för kort.

Skälen för regeringens förslag: Under åren 1990 till 1997 har hushållstäckningen minskat med ca 11 % för abonnerade dagstidningar som utkommer 3–7 dagar per vecka. Trenden med generellt sjunkande hushållstäckning gör att flera tidningar kan komma i fråga för driftsstöd. Att hushållstäckningen sjunkit för många tidningar har inte ändrat relationerna mellan tidningar med högre resp. lägre hushållstäckning på en ort. Av-

stånden i upplaga och hushållstäckning mellan dessa tidningar har snarare ökat än minskat.

Då driftsstödet är avsett att stödja tidningar i ett marknadsmässigt underläge för att på så sätt bevara den publicistiska mångfalden är det inte försvarbart att presstödet används till tidningar med en stark ställning på annonsmarknaden och med goda inkomster. För att motverka detta bör gränsen för högsta hushållstäckning för att få driftsstöd sänkas från 40 % till 30 %. Den nya regeln föreslås gälla för dagstidningar som har beviljats ett nytt driftsstöd för åren 1998 eller 1999 samt för tidningar som kommer att beviljas nytt driftsstöd i fortsättningen. Med nytt driftsstöd avses stöd till en tidning som inte hade stöd under föregående år.

För de tidningar vars rätt till driftsstöd upphör med den föreslagna ändringen gäller avvecklingsbestämmelserna enligt presstödsförordningen. Dessa regler underlättar nödvändig omställning för tidningarna. För att det avtrappade stödet skall utgå krävs att tidningen kommer ut under eget namn med utgivningsbevis även om dess redaktionella innehåll inte uppgår till 51 % av det totala redaktionella innehållet.

E3 Stöd till radio- och kassettidningar

Tabell 8.6 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	121 185	Anslags-sparande	10 554
1999	Anslag	127 300	Utgifts-prognos	131 000
2000	Förslag	127 300		
2001	Beräknat	127 300		
2002	Beräknat	127 300		

Från anslaget ges bidrag i enlighet med bestämmelserna i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

Anslagssparandet för år 1998 beror delvis på att nya taltidningar ännu inte startat utgivningen i den omfattning som är möjligt inom ramen för anslaget. Regeringen har beslutat att ställa 6,7 miljoner kronor av anslagssparandet till regeringens disposition. På tilläggsbudget i denna proposition föreslås att anslaget minskas med 6,7 miljoner kronor för förstärkning av presstödet. Anslagssparandet kommer, som en följd härav, att användas för kostnader under anslaget.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Vid utgången av år 1998 gavs sammanlagt 88 dagstidningar ut som taltidningar. Av dessa var 67 radiotidningar, 15 kassettidningar och 9 RATS-tidningar (radiosända talsyntestidningar för synskadade). Tre tidningar gavs ut både som radio- och RATS-tidning.

Ännu saknar omkring hälften av landets dagstidningar taltidning och Taltidningsnämnden har som målsättning att verka för att den geografiska spridningen skall öka genom att utgivning kommer i gång i områden som ännu saknar taltidning. Under år 1998 startade ytterligare sex tidningar taltidningsutgivning. Antalet abonnenter ökade med 317 under år 1998. Av dessa var 212 abonnenter på någon av de nytillkomna tidningarna.

Taltidningsnämnden har på uppdrag av regeringen gjort en förstudie av olika alternativ för hur taltidningar kan distribueras och tas emot i framtiden (Ku1999/1569/Me). Bakgrunden till studien är bl.a. övergången från analog till digital teknik både avseende distribution och mottagning. En bedömning av för- och nackdelar med att ta fram en ny taltidningsmottagare redovisas i rapporten. I rapporten konstateras att den tekniska utvecklingen inom det för taltidningar aktuella teknikområdet är mycket snabb vilket gör det svårt att med säkerhet bedöma och lämna förslag till hur behovet av taltidningsmottagare skall tillgodoses i framtiden.

Slutsatser

Fördelningen av stöd till taltidningar fungerar väl och det är viktigt att taltidningar kan fortsätta att erbjudas i ytterligare delar av landet. Regeringen föreslår nedan att ersättningsprinciperna för taltidningar ändras. Förslaget innebär att ersättningen skall utgå enligt en schablonmodell i stället för den nuvarande nettokostnadsprincipen. Förändringen genomförs i syfte att skapa incitament för att effektivisera verksamheten, förenkla regeltillämpningen och för att få bättre kontroll över statens utgifter.

Regeringen gör med anledning av rapporten om en ny taltidningsmottagare bedömningen att teknikutvecklingen både på distributions- och mottagarsidan bör följas noga även i fortsättningen.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2000 anvisas 127 300 000 kronor.

Ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning

Enligt uppdrag överlämnade Taltidningsnämnden i maj 1998 en promemoria till regeringen med förslag om ändrade ersättningsprinciper för taltidningsutgivning (Ku98/1212/Me). En kompletterande promemoria i ärendet lämnades av nämnden i oktober samma år (Ku98/2073/Me). Promemoriorna har remissbehandlats.

Regeringens förslag: Taltidningsnämnden skall besluta om stödnivåerna till radio- eller kassettidningar inom ramen för anslaget. Vid bestämmande av stödets storlek skall nämnden beakta skillnader mellan olika grupper av tidningsföretag. Taltidningsnämnden skall ha möjlighet att begära in uppgifter om intäkter och kostnader för verksamheten från taltidningsföretagen.

De nya ersättningsprinciperna skall börja gälla fullt ut efter en övergångsperiod på två år.

Promemorians förslag: Taltidningsnämnden föreslår att en schablonmodell för ersättning till taltidningsutgivning införs.

Remissinstanserna: Remissinstanserna är övervägande positiva till att en schablonmodell för ersättningen till taltidningsföretagen införs. I flera remissvar framhålls behovet av att följa utvecklingen med avseende på t.ex. kvaliteten i utgivningen och schablonernas utformning.

Skälen för regeringens förslag: Det statliga taltidningsstödet syftar till att förbättra tillgången till innehållet i dagstidningar för synskadade, sådana funktionshindrade som inte förmår hålla i eller bläddra i en tidning, samt afatiker och dyslektiker. De ekonomiska villkoren för de tidningsföretag som ger ut taltidningar regleras i förordningen (1988:582) om statligt stöd till radio- och kassettidningar.

I årsredovisningen för budgetåret 1995/96 påpekade Taltidningsnämnden att ersättningsbeloppen per abonnent till tidningsföretagen för utgivning av taltidningar har legat stilla sedan år 1991. Nämnden framhöll också att det när taltidningsutgivningen började var motiverat med relativt höga maximibelopp, bl.a. till följd av att

kunskap behövde byggas upp kring utgivningen. Den nuvarande principen om nettokostnadsersättning skapar dock inga incitament för tidningsföretagen att begränsa sina kostnader, vilket innebär en svårighet att ha kontroll över statens kostnader för verksamheten.

Den föreslagna schablonmodellen ger bättre kontroll över statens utgifter och innebär också att regeltillämpningen förenklas. Mot bakgrund härav bör den schablonmodell som Taltidningsnämnden föreslagit genomföras. Det innebär följande: Ett schablonbelopp införs för likvärdiga företag avseende t.ex. utgivningsfrekvens och utgivningsort. Schablonen bör omfatta alla kostnadsposter. Undantag görs dock för sändarkostnader och kostnader för distribution och framställning av kassetter. Även för dessa kostnader skall ett schablonbelopp (kostnader per sändare eller abonnent) gälla för själva beräkningen, men de totala beloppen kan skilja sig åt. Skillnader mellan radio- och kassettidningar neutraliseras också genom att dessa kostnader inte räknas in i grundschablonen. Schablonersättningen bör ej gälla för RATS-tidningar. De nya ersättningsprinciperna skall börja gälla fullt ut efter en övergångsperiod på två år. Genom den föreslagna modellen skapas incitament för besparingar hos tidningsföretagen. Möjligheten till undantag från schablonen skall vara mycket begränsade och det skall finnas synnerliga skäl för att ett sådant undantag skall medges. Taltidningsnämnden bör ha möjlighet att revidera schablonernas utformning utifrån vad som kan anses rimligt med beaktande av målen för verksamheten och det ekonomiska utrymmet.

Tidningsföretagen bör under två år få möjlighet att anpassa sig till den nya ersättningsmodellen. Övergångsreglerna föreslås utformas i enlighet med Taltidningsnämndens förslag, vilket innebär en stegvis infasning för tidningarna. För denna övergångsperiod behövs ingen särskild reglering då den föreslagna ändringen av ersättningsprinciperna innebär att nämnden får befogenhet att besluta om ersättningsnivåerna för taltidningsutgivningen. Denna befogenhet bör även inbegripa att besluta om en modifierad ersättningsmodell under en övergångsperiod. Ersättningarna bör även under övergångsperioden grunda sig på generella beräkningar.

Den nya ersättningsmodellen bör följas upp kontinuerligt av Taltidningsnämnden. En sådan uppföljning bör bl.a. beakta kvalitetsaspekter, effekterna av den ändrade ersättningsmodellen för olika tidningskategorier, samt utvecklingen

för de olika kostnadsposterna. En bedömning av den nya ersättningsmodellens ändamålsenlighet bör också ingå i uppföljningen. Särskilt bör de eventuella fall uppmärksammas där den förändrade ersättningsmodellen leder till att en taltidning får svårigheter att fortsätta med utgivningen.

Schablonerna bör beräknas på kostnaderna för taltidningsutgivningen året innan de nya reglerna träder i kraft, dvs. år 1999. Omställningen får inte innebära några ökade kostnader för staten.

E4 Radio- och TV-verket

Tabell 8.7 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	8 384	Anslags- sparande	3 748
1999	Anslag	7 631	Utgifts- prognos	10 342
2000	Förslag	8 186		
2001	Beräknat	8 860 ¹		
2002	Beräknat	9 517 ²		

¹Motsvarar 8 726 tkr i 2000 års prisnivå.

²Motsvarar 9 226 tkr i 2000 års prisnivå.

Det övergripande målet för Radio- och TV-verket är att främja möjligheterna till mångfald i radio och television genom att ansvara för all tillståndsgivning i enlighet med de särskilda lagarna för ljudradio och televisionssändningar riktade till allmänheten i de fall uppgifterna inte ligger på regeringen eller någon annan särskilt angiven myndighet.

Verksamhetsmålen anger att Radio- och TV-verket skall svara för en snabb och rättssäker tillståndsgivning samt övervaka efterlevnaden av de regler som gäller för innehav av sändningstillstånd. Verket skall även följa utvecklingen inom medieområdet samt därvid förse regeringen och andra intressenter med erforderligt material om utvecklingen inom medieområdet.

Det anslagssparande som Radio- och TV-verket uppvisar för år 1999 beror till stor del på att verket har befunnit sig i ett uppbyggnadskede och inte har kunnat genomföra vissa av sina arbetsuppgifter fullt ut. Anslagssparandet från år 1998 förväntas förbrukas under åren 1999–2000, bl.a. för personalomkostnader i samband med nya arbetsuppgifter som ålagts verket.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Verket har under år 1999 beviljat 137 nya sändningstillstånd för närradio. Antalet sändningsorter har ökat från 147 till 171. Verket har förordnat 12 lokala kabelsändarföretag och beviljat 13 tillfälliga tillstånd för ljudradio- och televisionssändningar. Verket har även bidragit till att tillstånd för marksänd digital TV kunnat meddelas.

Ärendebalanserna är små. Trots att verket fått flera nya arbetsuppgifter har handläggningstiderna varit korta. Få ändringar har gjorts i de beslut som överklagats.

Ett aktivt tillsynsarbete har bedrivits på närradio- och lokalradioområdet.

Radio- och TV-verket har publicerat ett omfattande material om utvecklingen inom medieområdet, bl.a. en statistisk årsbok för åren 1997 och 1998 samt en bok om digital-TV. I maj 1999 redovisades en sammanfattande redovisning av utvecklingen inom medieområdet och en sammanställning över verkets publicerade material. Sammanställningen är gjord i samarbete med Nordicom, Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden, Granskningsnämnden för radio och TV, Vårdsskildringsrådet samt Statens Biografbyrå. Den tryckta informationen publiceras också elektroniskt på verkets webbplats (www.rtvv.se) där även en databas finns tillgänglig.

Årsredovisningen visar på förändringar jämfört med år 1997 när det gäller inriktningen av Radio- och TV-verkets verksamhet och resursanvändning. De nya reglerna för närradio, som trädde i kraft den 1 juli 1998, innebär bl.a. att vissa arbetsuppgifter försvunnit, t.ex. avgiftshantering och fördelning av sändningstider. Förändringen har gjort att verket kunnat minska resurserna inom närradioområdet. I stället har mycket resurser lagts ner på handläggning av tillstånd för marksänd digital-TV, meddelande av föreskrifter och utövande av tillsyn i frågor om användningen av standarder för sändning av TV-signaler samt uppdraget att följa medieutvecklingen.

För att öka Radio- och TV-verkets effektivitet, kompetens och flexibilitet har ett omfattande förändrings- och förnyelsearbete genomförts. Förändringsarbetet berör t.ex. kompetensförsörjning, organisationsfrågor samt prioriteringar mellan olika arbetsuppgifter. Ett utökat sam-

arbete med Granskningsnämnden har inletts, vilket kan leda till effektivitetsvinster och besparingar. För att få en bättre samordning inom området har ett nätverk mellan mediemyndigheterna bildats.

Slutsatser

Radio- och TV-verkets årsredovisning för år 1998 visar goda resultat när det gäller att främja möjligheterna till mångfald inom radio och television. Radio- och TV-verket svarar för en snabb och rättssäker tillståndsgivning. Arbetet med att följa utvecklingen inom medierna och publicera relevant information om medieområdet är fortsatt angeläget.

Radio- och TV-verkets verksamhet fungerar bra och regeringen föreslår därmed ingen förändring av verksamhetens inriktning för det kommande året.

Anslaget föreslås öka med 550 000 kronor vilket motsvarar den tillfälliga minskningen som genomfördes under år 1999.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har minskats med 32 000 kronor.

Tabell 8.8 Beräkning av anslaget för år 2000

Tusental kronor

Anslag 1999	7 631
Pris- och löneomräkning	+ 37
Återställande av anslagsnivå	+ 550
Justering av premier	- 32
Förslag 2000	8 186

För åren 2001 och 2002 beräknas en ökning av anslaget förutsatt att riksdagen beslutar om en reformering av lagstiftningen för den kommersiella lokalradion.

E5 Granskningsnämnden för Radio och TV

Tabell 8.9 Anslagsutvecklingen

Tusental kronor

1998	Utfall	6 766	Anslags-sparande	1 451
1999	Anslag	7 069	Utgifts-prognos	7 775
2000	Förslag	7 421		
2001	Beräknat	8 083 ¹		
2002	Beräknat	8 727 ²		

¹ Motsvarar 7 961 tkr i 2000 års prisnivå.

² Motsvarar 8 461 tkr i 2000 års prisnivå.

Det övergripande målet för Granskningsnämnden är att verka för att programföretagen följer reglerna som rör innehållet i ljudradio- och TV-sändningar till allmänheten genom efterhandsgranskning. Nämnden skall också följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar som riktas till den svenska allmänheten. Nämnden granskar program efter anmälan eller på eget initiativ.

Granskningsnämnden har använt en del av tidigare anslagssparande för s.k. utbudsstudier. Anslagssparandet som fanns vid utgången av år 1998 förväntas förbrukas för det fortsatta arbetet med utbudsstudier.

Regeringens överväganden

Resultatinformation

Årsredovisningen visar att antalet anmälningar under de senaste åren legat på i stort sett samma nivå. En viss ökning har emellertid skett år 1998 beroende på en stor mängd nästan likalydande anmälningar om tillgänglighet för synskadade av SVT:s program. Antalet initiativärenden har ökat något jämfört med år 1997, främst på lokalradio- och närradiosidan. Initiativärendena gäller främst reklam och sponsring. Under år 1998 har 571 ärenden inkommit till nämnden, varav 523 anmälningar och 48 egna initiativ. Av ärendena rör 332 SVT, 114 SR, 8 UR, 66 TV4, 22 lokalradio, 19 närradio, 4 kabelsändningar och 6 satellit-sändningar. Nämnden har fattat beslut i 506 ärenden. Nästan nio av tio beslut är friande. Fällningarna är något färre år 1998 jämfört med tidigare.

Den genomsnittliga handläggningstiden har minskat från 105 dagar år 1997 till 89 dagar år

1998. En minskning har också skett av ärenden som är äldre än sex månader på beslutsdagen.

Nationella marksändningar (SVT, SR, UR och TV4) är den sändningsform som kräver mest handläggningstid (omkring 75 % av tiden). Granskning av marksändningar är dock förhållandevis mindre resurskrävande än de andra sändningsformerna.

Granskningsnämnden har publicerat ett omfattande material för att öka kunskapen bland aktörerna på medieområdet och allmänheten om gällande regelsystem och om nämndens verksamhet och praxis. Informationsbroschyrer har också tagits fram i samarbete med Radio- och TV-verket.

Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB och Sveriges Utbildningsradio AB har under våren 1999 lämnat rapporter till Granskningsnämnden med en uppföljning av public service-uppdraget. Även TV4 har lämnat en rapport till nämnden med en redovisning av hur bolaget har fullgjort de skyldigheter som anges i TV4:s tillståndsvillkor. Granskningsnämnden har i beslut den 9 juni 1999 funnit att public service-bolagens rapporter är väl genomförda. Nämnden noterar att TV4:s redovisning i förhållande till föregående uppföljningsrapport har kompletterats och blivit mer innehållsrik. Nämnden har dock riktat viss kritik mot de från programredovisningen skilda kommentarerna och redovisningens informativa innehåll.

Som ett led i arbetet med att följa innehållet i utländska ljudradio- och TV-sändningar har bl.a. två undersökningar genomförts av huruvida sändningarna i TV3 resp. Kanal 5 överensstämde med vissa artiklar i EG:s direktiv Television utan gränser (89/552/EEG, ändrat 97/36/EG). Den brittiska granskningsmyndigheten har tagit del av och kommenterat resultaten.

Granskningsnämnden har inlämnat ett antal rapporter om radio- och TV-företagens programverksamhet, bl.a. en rapport om svenskt TV-utbud för år 1997. Bland annat redovisas resultat av en studie av sju TV-kanaler som sänder över hela landet (SVT1, SVT2, TV3, TV4, Kanal 5, TV6 och Z-TV).

En annan rapport behandlar i vilken omfattning närradiosändningar innehåller material som kan innebära ett missbruk av yttrandefriheten genom att innehålla hot eller missaktning för folkgrupp.

Granskningen av närradion har ägnats särskild uppmärksamhet. Nämnden har bl.a. genomfört en enkätundersökning för att ta reda på hur till-

ståndshavarna utnyttjat möjligheten att sända centralproducerat material och om de planerar att förändra sina sändningar med anledning av de nya bestämmelserna. Ökad informationsverksamhet har bedrivits på närradioområdet. Nämnden har även påbörjat det arbete som skall ligga till grund för redovisningen av uppdraget att utvärdera bestämmelsen i 6 kap. 6 § andra stycket Radio- och TV-lagen (1996:844) om utvidgade möjligheter att sända material som inte framställts enbart för den egna verksamheten, det s.k. riksförbudet.

Granskningsnämnden har redovisat uppdraget att utarbeta s.k. kvalitetsindikatorer för verksamheten. Kvalitetsindikatorer redovisas för områdena ärendehantering, utbudsrapporter och information. Nämnden gör bedömningen att återkommande möten med företrädare för programföretagen är betydelsefulla för utveckling av kvalitet i handläggningsrutiner m.m.

Slutsatser

Nämndens efterhandsgranskning av innehållet i radio- och TV-sändningar riktade till allmänheten överensstämmer med målet om att motverka skadliga inslag i massmedierna.

Utbudsstudierna utgör ett viktigt led i att få fram information om mångfalden och tillgången till ett varierat utbud i massmedierna. Nämndens arbete med denna typ av rapporter bör därför fortsätta.

Även i fortsättningen bör särskild uppmärksamhet ägnas åt granskning av närradios innehåll.

Nämndens verksamhet finansieras delvis genom att medel anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida (se utg.omr. 17, avsnitt 12 Film och Medier). För år 2000 föreslås att 5 046 000 kronor delfinansierar nämndens verksamhet. Granskningsnämnden föreslås tilldelas totalt 7 421 000 kronor för år 2000 från statsbudgeten.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att korrigera tidigare i anslaget inlagd kompensation för premierna för avtalsförsäkringarna. Anslaget har tillförts 307 000 kronor.

Tabell 8.10 Beräkning av anslaget för år 2000*Tusental kronor*

Anslag 1999	7 069
Pris- och löneomräkning	+ 45
Justering av premier	+ 307
Förslag 2000	7 421

För åren 2001 och 2002 beräknas en ökning av anslaget förutsatt att riksdagen beslutar om en reformering av lagstiftningen för den kommersiella lokalradion.